

ՉԵՈՆԵՐԷՅՆԵՐ ԱՌԱՋՆԱԶԵՐԹՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒԴՆԵՐՈՒ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԵԱՆ

Չորեքշաբթի, 3 Օգոստոս 2022-ին, Սուրիոյ Նախագահ Պաշար ալ-Ասատ հրապարակեց 2022-ի «216» թուակիր հրամանագիրը, որուն համաձայն Կիրակի, 18 Սեպտեմբեր 2022-ը ճշդուեցաւ Սուրիոյ մէջ տեղական խորհուրդներու նոր շրջանի ընտրութեան օր:

Շար. էջ 6 >

Չորեքշաբթի, 10 Օգոստոս 2022-ին, Սուրիոյ կառավարութիւնը վարչապետ Արնուսի գլխաւորութեամբ

ԶՕՐԱՅՐՈՒԻՄ՝ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ԶԻՆՈՒՐ ԲԺՇԿՆԵՐՈՒՆ

Չորեքշաբթի, 10 Օգոստոս 2022-ին, Սուրիական Բանակի 3րդ մասնատարութիւնը հանդէս եկաւ հաղորդագրութեամբ մը, յայտարարելով որ 1 Սեպտեմբեր 2022-էն սկսեալ զօրացրուումի կ'ենթարկուին հետեւեալ գիւնդերական կարգերը ունեցող ծառայողները:

Շար. էջ 6 >

ՀՅԴ ԲԻՐՈՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՅԻՉ ՅԱԿՈՒՐ ՏԵՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ. «ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԱՐՅԱՆԸ ԿԵՆԱՅ ՄԱՀՈՒ ԽՆԴԻՐ Է»

ՀՅԴ Թորոնթոյի «Ս. Թեոփիլոս» կոմիտէին կազմակերպութեամբ, Կիրակի, 8 Օգոստոս 2022-ին, կէսօրուան ժամը 1:00-ին, Թորոնթոյի «Յայ Կեդրոն»-ին մէջ տեղի ունեցաւ «Յայրենիքը՝ Այսօր» հրապարակային հանրահաւաքը, որուն ընթացքին հանդէս եկաւ ՀՅԴ Բիւրոյի Ներկայացուցիչ Յակոբ Տէր Խաչատուրեան:

Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Նախ Տաթև Պէպեճեան, որ ամփոփ կէտերով ներկայացուց հանրահաւաքին նպատակը, ապա հրաւիրեց ՀՅԴ Բիւրոյի Ներկայացուցիչ Յակոբ Տէր Խաչատուրեանը, որ իր խօսքը ուղղէ:

ՀՅԴ Բիւրոյի Ներկայացուցիչ Յակոբ Տէր Խաչատուրեան ողջունել է երջանակները, մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեան հրաւիրեց յարգելու համար վերջին օրերու հերոս նահատակներուն, ինչպէս նաեւ արցախեան բոլոր պատերազմներու զոհուածներուն յիշատակը:

Սիւլի Աբեղան «ՅՈՒԻՉՈՆ» Շար. էջ 4 >

ՀՅԴ ԱՐՅԱՆԻ ԿԵՂՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հայրենակիցներ, Այս օրերին ականատես եմք հերթական յետնահանջի, որը ոչ այլ ինչ է, քան արտաքին քաղաքական ասպարէզում ձախողման հետեւանք: ՀՀ ձախողած իշխանութիւններն այս անգամ եւս ժողովրդի թիկունքում ստուերային պայմանաւորումներով ճանապարհով տանում են Հայրենիքի տարածքի հերթական յանձնման: Բերձորի, Աղաւնոյի եւ Ներքին Սուսի բնակչութեան տարհանումը եւ այդ բնակավայրերի յանձնումը թշնամուն մէկ անգամ եւս ապացուցում է, որ պարտութեան ենթարկուած իշխանութիւնը ունակութիւն չունի կառավարելի դարձնելու բաւակցութիւններն ու ներազդելու քաղաքական գործընթացների ու զարգացումների վրայ:

Արձանագրելով, որ Արցախի իշխանութիւնը կրում է պատասխանատուութեան իր չափաբաժինը, անթոյլատրելի եմք համարում ՀՀ իշխանութիւնների կողմից ստուերային պայմանաւորումներով ճանապարհով տարհանումը արատաւոր փորձերը:

ՀՀ-ն տարիներ շարունակ եղել է Արցախի ազատագրում շրջանների վերաբնակեցման եւ տնտեսութեան զարգացման գործի ջատագով ու նեցուկը: ՀՀ մարմինների թելադրանքով Քաշաթաղի շրջանում բնակութիւն են հաստատել եւ գործունեութիւն ծաւալել Արցախի, Հայաստանի շրջանների եւ սփիւռքահայ մեր հայրենակիցները: Շրջանի կայացման եւ զարգացման գործում զգալի ներդրումներ են ունեցել զանազան բարեգործական եւ ներդրումային կազմակերպութիւններ: Այս առումով ՀՀ-ի Արցախի կառոյցի համար կրկնակի ծանր է ու ցաւալի հայրենակերտման ուղղութեամբ տարուած աշխատանքների ձախողման այս հանգրուանը: Այնուհանդերձ, համոզուած եմք, որ Արցախի տեղահանուած ազգաբնակչութեան՝ պետականօրէն կազմակերպուած վերաբնակեցումը եւ նրանց ընկերային հարցերի լուծումը մնում է օրախնդիր, ինչն անհնարին եւ անիրագործելի է առանց համայն հայրութեան ջանքերի մեկտեղման:

Վերադառնալով ՀՀ իշխանութիւնների թրջահաճոյ քաղաքականութեանը, որը ժամանակ առ ժամանակ արժանանում է Թուրքիայի եւ Ատրպէյճանի ղեկավարների դրուատանքներին, պետք է ասել, որ իւրաքանչիւր պահ մթնոլորտը յի է անակնկալներով եւ նորանոր աղետների արձանագրման վտանգով: Յատկապէս մտահոգութեան առարկայ են Ատրպէյճանի

հետ սահմանազատման եւ սահմանագծման ուղղութեամբ տարուող աշխատանքները, որի արդիւնքում ՀՀ-ն պարտաւորուած է լինելու ճանաչելու Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը եւ անորոշ ճակատագրի է մատնելու Արցախի Հանրապետութեան ապագան: Այս համայնապատկերում զգալի են թուրք-ատրպէյճանական դաշնակցային քաղաքականութեան նոր նկրտումները՝ Արցախի Պաշտպանական բանակը ցրելու եւ Արցախի ժողովրդին ինքնապաշտպանութեան իրաւունքից զրկելու ուղղութեամբ:

Բարձր գնահատելով հանդերձ հաղադապահ առաքելութեան ջանքերը հրադադարի ռեժիմի պահպանման հարցում՝ պետք է ընդգծել, որ Արցախի Պաշտպանութեան բանակը Արցախի պետականութեան հիմքն է: Այն երաշխաւորում է Արցախի Հանրապետութեան ինքնիշխան տարածքում հայ ժողովրդի մի հատուածի ինքնուրոյն ապրելու եւ արարելու հնարաւորութիւնը: Արցախի Հանրապետութեան առկայութիւնն արդիւնքն է հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի, հազարաւոր հայորդիների արեան եւ քրտիկի: Մեր սերունդը իրաւունք չունի մսխելու այդ ձեռքբերումը, զիջելու այն եւ մատնելու անտէրութեան: Պետական համակարգերի պահպանումը եւ զարգացումը Արցախի պահպանման եւ պաշտպանութեան հիմնասիւնն է: Այս առումով կարեւորելով Արցախի մայր օրէնքի՝ Սահմանադրութեան փոփոխութեան գործընթացը՝ համոզուած եմք, որ մինչեւ 2022 թուականի աւարտը նոր Սահմանադրութիւն ընդունելու հանրաքուէի անցկացումը մէկ անգամ եւս կ'ապացուցի ժողովրդի վճռակամութիւնը անկախ պետութիւն ունենալու ուղղութեամբ:

ՀՀ Արցախի կառոյցը, կանգնած լինելով Արցախեան ազատագրական շարժման ակունքներում, միշտ պատրաստ է ստանձնելու գործնական պատասխանատուութիւն: Համոզուած եմք, որ Հայ ժողովրդի իրաւունքների համար պայքարը միայն համաժողովրդական բնոյթ կրելով կը կարողանայ յաջողութեամբ պսակուել: Այս համոզումից ելնելով՝ ՀՀ Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէն իր աջակցութիւնն է յայտնում բոլոր այն քաղաքական, հասարակական եւ քաղաքացիական նախաձեռնութիւններին, որոնք նպատակ ունեն յանուն Արցախի կազմակերպելու եւ ի մի բերելու բոլոր շերտերի ներուժը:

ՀՀ Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէ 10 Օգոստոս 2022 թ.

Խմբագրական

ՍՈՉԻԻ ՆԱՆԴԻՊՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

Սոչիի մեջ Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ նախագահներու հանդիպումէն ետք, թէ ի՞նչ կարելի է նախատեսել Սուրիոյ կամ Արցախի տագնապներուն անոնց մօտեցումներէն մօտաւորապէս երեւելի կը թուի:

Ռուսիա - Թուրքիա մերձեցումը, յատկապէս Ուքրանիոյ պատերազմէն ետք, պիտի նպաստէ ռուսական կազին եւրոպայ հասնելուն, ԱՄՆ-ի սահմանած պատժամիջոցներու մեղմացման, իսկ Թուրքիոյ պարագային, Ռուսիա-Թուրքիա առեւտրատնտեսական համաձայնութիւններու ստորագրումով, տնտեսական տագնապի մեղմացման՝ յատկապէս Թուրքիոյ խորհրդարանական ընտրութիւններու նախօրէին, ինչպէս նաեւ Սուրիոյ տագնապին նկատմամբ Թուրքիոյ քաղաքականութեան ուղեւիշերու փոփոխութեան:

Զմոռնանք, որ Սուրիոյ տագնապին միջամտելով Թուրքիա ջաջողեցաւ ազդել քրտական գործօսին վրայ, ոչ ալ յաջողեցաւ իր համախոհները իշխանութեան հասցնել պատերազմ հրահրելով: Ուստի Ռուսիոյ ապաւինելով այլ լուծումներ որոնելը միջոց մըն է Թուրքիոյ նախագահին համար՝ Նուազագոյն վնասներով դուրս գալու սուրիական տագնապի իր միջամտութենէն, փոխարէնը Կովկասի մէջ առաւելութիւններ արձանագրելու:

Արցախի գծով կը թուի, թէ 9 Նոյեմբերին ստորագրուած եռակողմ համաձայնագրին գործնականացումը Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի համար էական են այս ժամանակահատուածին մէջ յատկապէս, որովհետեւ թէ՛ Հայաստանի ներկայ իշխանութիւնները խաղաղութիւն հաստատելու եւ ճանապարհները ապաշրջափակելու հեռանկարով պատրաստ են ի գործ դնելու համաձայնութեան բոլոր կետերը՝ Հայաստանը շրջափակումէն դուրս բերելու յոյսով, ընդունելով Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի բոլոր նախապայմանները, թէ ալ Ռուսիա շրջանին մէջ յաւելեալ լարուածութեան խուսափելու եւ թրջական կողմին հետ տարածաշրջանային իր ծրագրերը իրականացնելու համար պիտի ջանայ իրականացնել տալ 9 Նոյեմբերի համաձայնութեամբ սկսած գործընթացը, մանաւանդ Հայաստանի իշխանութիւններուն կողմէ դիմադրութեան կամ Արցախի ժողովուրդին տարրական իրաւունքներու պաշտպանութեան գծով ոչ մէկ քայլ չօժտելով: Մինչդէռ աշխոյժ դիւանագիտութիւնն ու Արցախին տիրութիւն ընելու ռազմավարութիւնը գէթ պիտի նպաստեն Բերձորի, Աղաւնոյի բնակչութեան մարդկային իրաւունքները յարգելու եւ տեղահանութեան պարտադրանքին տակ չղկելու տեղացիները: Տեղահանութեան Արցախի այլ շրջաններ վերաբնակեցնելու ճիգ մըն ալ երեւելի չի թուիր: Ընդամենը 7-8 ընտանիք պիտի հաստատուի Ստեփանակերտ կամ Արցախի այլ վայրեր, մնացեալը պիտի ուղղուին Հայաստան:

Միւս կողմէ, Սոչիի հանդիպումէն ետք, Թուրքիոյ Սուրիոյ հիւսիսային շրջան յարձակումն ու ապահով գօտի ստեղծելու միտումը նահանջած կրնայ ըլլալ Ռուսիոյ պարտադրանքով, յատկապէս նկատի ունենալով Թուրքիոյ նախագահին սուրիացի գաղթականներու հարցէն ձեռքազատելու միտումը՝ նախքան խորհրդարանական ընտրութիւնները առաւելութիւն մը արձանագրած ըլլալու եւ իր ժողովրդականութիւնը բարձրացնելու հեռանկարով:

Այդուհանդերձ Թուրքիա-Սուրիա յարաբերութիւններու բարելաւման նշոյլներ չկան՝ յստակ պատճառով: Սուրիա, պատերազմի առաջին տարիներէն մինչեւ օրս կը գործէ սկզբունքային գաղափարներէ առաջնորդուելով: Սուրիոյ իշխանութիւնները յստակ ուղերձ կը փոխանցեն Թուրքիոյ, յայտնելով որ մինչեւ սուրիական տարածքներէն վերջնականապէս դուրս չգայ, յարաբերութիւններու կարգաւորման մասին խօսք անգամ չի կրնար ըլլալ սուրիական կողմէն: Այս մօտեցումը սկզբնական շրջանին շատերու կողմէ անիրատես քաղաքականութիւն կը թուէր թէեւ, սակայն Սուրիա իր վարած հեռանկարային քաղաքականութեամբ կը մօտենայ այդ նպատակի իրականացման:

«Գ.»

-Երեքշաբթի, 9 Օգոստոս 2022-ին, Լիբանանի Հոգաբարձ կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար սեյիտ Հասան Նասրալլա իսլամական կրօնական հանդիսութեան մը առիթով արտասանած իր խօսքին մէջ անդրադարձաւ Սուրիոյ իրավիճակին ու ըսաւ.

«Սուրիան յաղթահարեց իր դէմ մղուած համաշխարհային պատերազմը, սակայն ժամանակը հասաւ, որ բոլորս միաձայն պահանջենք Սուրիոյ վրայ բանեցուած պաշարման եւ տնտեսական ապօրինի պատժամիջոցներու ճնշումին վերացումը»:

Նասրալլա յայտնեց, որ ԱՄՆ եւ անոր դաշնակիցները Սուրիոյ, Եմենի եւ Կազախի վրայ տնտեսական պատժամիջոցներ կը բանեցնեն, որպէսզի ժողովուրդներուն տառապանքը սաստկացնեն:

- Երեքշաբթի, 9 Օգոստոս 2022-ին, ՍԱՆԱ հաղորդեց, որ թրջական ուժեր եւ անոնց ենթակայ

զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներ բազմաթիւ հրթիռներ արձակեցին Հասիէի հիւսիսային արուարձանի Թալ Թամր ավանի Սալամատ գիւղին ուղղութեամբ:

Յարձակումին հետեւանքով զոհուեցաւ քաղաքացի մը եւ արձանագրուեցան նիւթական վնասներ:

-Շաբաթ, 6 Օգոստոս 2022-ին, Հալէպի «Համտալիէ» թաղամասին մէջ «Արման» զբօսաշրջային ընկերութիւնը բացումը կատարեց «Արման» 5 աստղանի պանդոկին, ներկայութեամբ տնտեսական, արդիւնաբերական եւ զբօսաշրջային հատուածներու ներկայացուցիչներու, սուրիացի հանրածանօթ դերասաններու եւ երգիչներու:

Ի՞նչ նշանակութիւն ունի «Արման» անունը: Պատմութեան էջերուն մէջ կը կարդանք, որ Հալէպ քաղաքին անուններէն էին «Արման», «Արմանոմ», «Խուլամ» եւ «Բերիա», իսկ իսլամական «Ֆութուհաթ»ներէն ետք քաղաքը կոչուեցաւ Հալէպ:

-Սուրիոյ Կրթութեան Նախարարութիւնը հրապարակեց 2022-2023 ուսումնական տարեշրջանի երկրորդականի 10-րդ կարգ ընդունուելու պայմանները: Ըստ նախարարութեան հաղորդագրութեան, երկրորդականի գիտական եւ գրական բաժիններ կ'ընդունուին

2006-ի, 2007-ի, 2008-ի եւ 2009-ի ծնունդ աշակերտները, իւրաքանչիւր նահանգ որոշ գնահատանիշի մը ապահովման պայմանով: Այսպէս-Հալէպի մէջ 10-րդ կարգ ընդունուելու համար աշակերտը պետք է պրովէի քննութեան ապահոված ըլլալ նուազագոյնը՝ 1655, Դամասկոսի մէջ՝ 1733, Լաթաքիոյ եւ յարակից ավաններուն մէջ՝ 2019, Հասիէի մէջ՝ 1608 եւ այլն:

-Չորեքշաբթի, 10 Օգոստոսին Ինտոնեզիոյ մէջ ընթացք առաւ 2022

տարեշրջանի համակարգչային համաշխարհային Ողիմպիականը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին աշխարհի 89 երկիրներէ 357 ուսանող-ուսանողուհիներ:

ՍԱՆԱ հաղորդեց, որ Սուրիա իր մասնակցութիւնը բերաւ սոյն Ողիմպիականին Հալէպէն, Հոմսէն եւ Դամասկոսէն 4 մասնակիցներով:

Լուրեր Հայաշխարհին

Առախոս եւ Աբրոզ Բերդոր (ԱԶԻՆՈՒ) ԱՏՐՊԵՂՃԱՆԻ ՅԱՆՁՆԵԼՈՒ Գործառնաձեռն ՍԿԱՍԾ Է

ՀՅԴ ԲԻՐՈՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Արցախի Բերդոր, Աղաւնոյ եւ Ներքին Սուս համայնքներու բնակչութիւնը տար-

հանելու նպատակով, Ներկայիս ցուցակագրման գործընթաց կը կատարուի՝ յստա-

կանցելու համար, թէ որո՞նք կ'ուզեն հաստատուիլ Արցախ, որո՞նք՝ Հայաստան:

«Արմէնփրէս»ի հետ ունեցած զրոյցի մը ընթացքին այս մասին յայտնեց Արցա-

խի Հանրապետութեան տարածքային կառավարման եւ ենթակառոցներու նախա-

րար Հայկ Խանումեան, որ նաեւ յայտնեց, թէ երեք համայնքներուն մէջ, ընդհանուր

առմամբ, շուրջ 100 ընտանիքներ կը բնակին: «Համայնքապետները կը Ներկայաց-

նեն համապատասխան ցուցակները եւ ըստ այդմ՝ կը լուծուի Արցախ տեղափոխուող

ընտանիքներու բնակարան ապահովելու հարցը: Այն ընտանիքները, որոնք կը տե-

ղափոխուին Հայաստանի Հանրապետութիւն, կը ստանան բնակարան գնելու վկա-

յագիր, իսկ մինչ այդ՝ բնակարանի վարձավճարի փոխհատուցում: Նախնական տու-

եալներով Արցախ հաստատուելու ցանկութիւն յայտնած է նշուած համայնքներու

բնակչութեան մօտ 25-30 տոկոսը», յայտնեց Խանումեան:

Ան ընդգծեց, որ արդէն յստակ է, թէ ո՛ր պիտի տեղափոխուին Բերդորէն, Աղա-

ւնոյէն եւ Ներքին Սուսէն տարհանուող ընտանիքներէն Արցախ բնակելու փափաք

յայտնողները, որոնց պետութիւնը բնակարան պիտի տրամադրէ:

Խօսելով տարհանման ընթացքին վերաբերող հարցերուն մասին՝ Խանումեան

յայտնեց, որ տեղափոխման հարցերը պիտի լուծուին միջազգային զանազան կազ-

մակերպութիւններու, անհրաժեշտութեան պարագային՝ նաեւ պետութեան օգնութե-

ամբ:

Ըստ անոր՝ մինչեւ 25 Օգոստոս կարելի է արագ եւ ժամանակին կազմակերպել

տարհանումը:

Մինչ այդ Արցախի Հանրապետութեան կրթութեան, գիտութեան եւ մարմնակրթ-

ութեան նախարարութիւնը իր կարգին կը կատարէ պատմամշակութային ժա-

ռանգութիւնը դուրս բերելու աշխատանքը:

Պատասխանելով Արցախ-Հայաստան ալընտրանքային ուղիով երթելէ կազ-

մակերպելու առանձնայատկութիւններուն եւ անոր կից կառուցուող նոր ենթակա-

ռուցանելու հարցին, Խանումեան ընդգծեց, որ նոր երթուղին կը սկսի Տասը Վերստ

բնակավայրէն, կ'անցնի Մեծ Շէն, Հին Շէն եւ Զաշաթաղի շրջանի Աղա-

ւնուս համայնքի վարչական տարածքով եւ կը հասնի մինչեւ Հայաստանի սահմանը:

«Տակաւին կառուցուած չէ դեպի Կոռնիձոր 11 քիլոմետրոնց ճանապարհահա-

տուածը: Մինչ այդ, ժամանակակտրապէս կ'անցնինք 4 քիլոմետր երկայնքով փոքր

հատուածով, որ կը միանայ գործող մայրուղիին Աղաւնոյի վերջի մասը», ըսաւ Խա-

նումեան անելուց ետք, որ ալընտրանքային ուղին պիտի գործէ միջանցքի տրամա-

բանութեամբ:

Ըստ անոր՝ Հայաստանի սահմանէն Կոռնիձոր երկարող ուղին կը նախատե-

տուի կառուցել շուրջ 250 օրերու ընթացքին:

Ալընտրանքային ճամբու ապահովութիւնը պիտի ըլլայ Ներկայիս Բերդոր-Աղա-

ւնոյով անցնող միջանցքի սկզբունքով. նոր երթուղիի 5 քիլոմետրոնց հատուածին

մէջ պիտի տեղակայուի ռուսական խաղաղապահ զօրախումբը:

Աղաւնոյի գիւղապետ Անդրանիկ Չաւուշեան «Նիւզ»-ի հետ հարցազրոյցի ըն-

թացքին ըսաւ. «Հայկ Խանումեանը մեզի տարհանման ծրագիրը Ներկայացուցած է,

ըսած է ո՛ր ուր պիտի երթայ, ի՞նչ պիտի ընէ: Մենք փաստաթուղթեր պիտի լեցնենք,

լրացնենք, պիտի նշենք իւրաքանչիւրս ո՛ր պիտի երթայ: Ընդհանուր առմամբ գիւ-

ղի բնակիչները պատրաստ էին, գիտէին ի՞նչ պիտի ըլլայ: Այսօր ժամանակ մեզի

չէին աջակցեր, գօրք չէին բերեր: Ժողովուրդին, եթէ գէնք բերեն, տան, հզօրացնեն,

բոլորն ալ պայքարող են: Ո՛չ ոք կ'ուզէ իր տունէն դուրս գալ», նշեց Չաւուշեան:

Անդրանիկ Չաւուշեանի համաձայն, Արցախի նախագահ Արայիկ Յարութիւն-

եանի հետ եւս հարցը քննարկուած է:

«Նախագահը ո՛չ բացատրած, ո՛չ ալ պատճառաբանած կրնայ, քանի որ ինք

բանակցող կողմ չէ: Ես գիցեմ արդարացներ, բայց իրմէ ի՞նչ պահանջեմ: Փա-

ռոյցներուն անչնող հարցումին՝ Խանումեան բացատրեց, որ նոր երթուղին կը սկսի

Տասը Վերստ բնակավայրէն, կ'անցնի Մեծ Շէն, Հին Շէն եւ Զաշաթաղի շրջանի Աղա-

ւնուս համայնքի վարչական տարածքով եւ կը հասնի մինչեւ Հայաստանի սահմանը:

«Տակաւին կառուցուած չէ դեպի Կոռնիձոր 11 քիլոմետրոնց ճանապարհահա-

տուածը: Մինչ այդ, ժամանակակտրապէս կ'անցնինք 4 քիլոմետր երկայնքով փոքր

հատուածով, որ կը միանայ գործող մայրուղիին Աղաւնոյի վերջի մասը», ըսաւ Խա-

նումեան անելուց ետք, որ ալընտրանքային ուղին պիտի գործէ միջանցքի տրամա-

բանութեամբ:

Ըստ անոր՝ Հայաստանի սահմանէն Կոռնիձոր երկարող ուղին կը նախատե-

տուի կառուցել շուրջ 250 օրերու ընթացքին:

Ալընտրանքային ճամբու ապահովութիւնը պիտի ըլլայ Ներկայիս Բերդոր-Աղա-

ւնոյով անցնող միջանցքի սկզբունքով. նոր երթուղիի 5 քիլոմետրոնց հատուածին

մէջ պիտի տեղակայուի ռուսական խաղաղապահ զօրախումբը:

Աղաւնոյի գիւղապետ Անդրանիկ Չաւուշեան «Նիւզ»-ի հետ հարցազրոյցի ըն-

թացքին ըսաւ. «Հայկ Խանումեանը մեզի տարհանման ծրագիրը Ներկայացուցած է,

ըսած է ո՛ր ուր պիտի երթայ, ի՞նչ պիտի ընէ: Մենք փաստաթուղթեր պիտի լեցնենք,

լրացնենք, պիտի նշենք իւրաքանչիւրս ո՛ր պիտի երթայ: Ընդհանուր առմամբ գիւ-

ղի բնակիչները պատրաստ էին, գիտէին ի՞նչ պիտի ըլլայ: Այսօր ժամանակ մեզի

չէին աջակցեր, գօրք չէին բերեր: Ժողովուրդին, եթէ գէնք բերեն, տան, հզօրացնեն,

բոլորն ալ պայքարող են: Ո՛չ ոք կ'ուզէ իր տունէն դուրս գալ», նշեց Չաւուշեան:

Անդրանիկ Չաւուշեանի համաձայն, Արցախի նախագահ Արայիկ Յարութիւն-

եանի հետ եւս հարցը քննարկուած է:

«Նախագահը ո՛չ բացատրած, ո՛չ ալ պատճառաբանած կրնայ, քանի որ ինք

բանակցող կողմ չէ: Ես գիցեմ արդարացներ, բայց իրմէ ի՞նչ պահանջեմ: Փա-

շինեանն է այս փիճակին հասցնողը: Իր կարգախօսն է բոլորը մեղաւոր են իրմէ

բացի», ընդգծեց Անդրանիկ Չաւուշեան:

Տեղացիները յայտնած են նաեւ, որ իրենց թելադրուած է բնակարանները չհըր-

կիզել, այլապէս կրնան զրկուիլ փոխհատուցման գումարէն:

Յարութեան դիմում ենք աշխարհասփիւռ հայութեանը չվիա-

տուելու, չհիասթափուելու եւ չհուսահատուելու. մեր ազգային շա-

հերի պաշտպանութեան համար մեր յանձնառութիւնը ամբողջա-

ՀՅՐԲԻՐՈՅԻ...

Սկիզբ՝ Էջ 1

Յակոբ Տեր Խաչատուրեան իր խօսքին սկիզբը ակնարկելով տիրող դժուար կացութեան, ըսաւ, որ չենք կրնար յուսահատիլ, որովհետեւ իբրեւ Յայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն մեր պարտականութիւնն է մեր ընկերներուն, համակիրներուն եւ երիտասարդներուն հետ միասին գտնել լուծումներ, գտնել կացութիւնները յեղաշրջելու եւ մեր ժողովուրդին յոյս ներշնչելու հիմնական աղբիւրներ:

Ան յայտնեց, որ այս օրերուն Արցախ նոր ճնշումներու տակ է, ուր յըստակ ժողովրդային ակնկալութիւններ կան, թէ՛ ՀԶԴ-էն, թէ՛ առհասարակ հայ աշխարհին՝ իր Սփիւռքով ու հայրենիքով, որ Արցախը չմեկուսանայ, ապա ըսաւ. «Մեր ամբողջ կարողականութիւնը դրած ենք ու պիտի շարունակենք դնել ի սպաս Արցախի դատին. միջազգային մակարդակի վրայ քաղաքական յարաբերութիւններն են, տեղւոյն վրայ ընկերատնտեսական խնդիրներու լուծումներն են, բնակավայրերու շինութիւնն է, քարտեզայ ժողովուրդի մէկ հատուածի հողին կառչելու համար տարուելիք աշխատանքներն են, գլխաւորաբար հայութեան միութեան ճամբով հիմնական ծրագիրներու որդեգրումն է եւ մանաւանդ մեր պայքարն է մեր թշնամիներուն դէմ՝ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի, որոնք գրկախառնուած արդէն իսկ անցած են գրոհի ու Հայաստանի եւ Արցախի տկար վիճակը օգտագործելով կը միտին կորզել առաւելագոյն զիջումներ»:

Յակոբ Տեր Խաչատուրեան անդրադարձաւ ճնշումներու նորագոյն երեսին, որ կը վերաբերի Լաչինի միջանցքին՝ Բերձորի եւ Աղաւտոյի շրջաններուն եւ ըսաւ. «Մեզի համար անընդունելի երեսոյթ է, որ թէ՛ Հայաստանի Հանրապետութեան իշխանութիւնները, եւ թէ՛ Արցախի Հանրապետութեան իշխանութիւնները պէտք եղած բժախնդրութիւնը եւ ընդդիմութիւնը ցոյց չտուին, հակառակ անոր որ մեզի ալ խոստում տրուած էր մանաւանդ Արցախի իշխանութիւններուն կողմէ, որ Լաչինի նոր ճանապարհը, անցքը, որ կը կառուցուի, անպայմանօրէն նկատի պիտի ունենայ այդ միջանցքին մէջ եւ չորս կողմը ապրող հայութեան ճակատագիրը»:

Բիւրոյի ներկայացուցիչը շեշտեց, որ հիմնական առաջնահերթութիւնը անվտանգութեան խնդիրներն են: Առանց Արցախի չկայ Հայաստան, Արցախը Հայ Դատ հասկացութեան առաջին կարեւորագոյն փուլն է, հետեւաբար ամեն տեսակի պայքար պէտք է մղել, որպէսզի Արցախի ժողովուրդը ամուր կառչած մնայ իր հողին, Արցախը ծաղկի եւ գոյատեւէ՝ հասնելու համար հայութեան հիմնական նպատակին, որն է միաւորուիլ մայր հայրենիքին հետ: «Այս առումով ալ չափազանց կարեւոր է, որ Արցախ զգայ, որ ինք մասնկիւն է համայն հայութեան, չզգայ անտեսուած, եւ ասոր համար ալ մեր ֆիզիքական ներկայութիւնը, մեր հոգածութիւնը Արցախի նկատմամբ պէտք է դրսեւորենք ամէն օր թէ՛ քաղաքական, թէ՛ անվտանգութեան եւ թէ՛ մեր յարաբերութիւններու առումով Իրանի Հանրապետութեան հետ, Ռուսիոյ հետ, տարածաշրջանի այլ ուժերու հետ, միջազգային ուժերու հետ, որպէսզի ըստ այնմ նշուի, որ հայութեան համար Արցախը մահու եւ կենաց խնդիր է»:

Յակոբ Տեր Խաչատուրեան ընդհանուր պատկեր մը տուաւ վերջին տասնամակնի Հարաւային Կովկասի մէջ տեղի ունեցած քաղաքական իրադարձութիւններուն, Արեւմուտքի դիրքորոշման, Ռուսիոյ քաղաքական շահերուն, Հայ-ռուսական յարաբերութիւններու վատթարացման, հայ-իրանական իսկական յարաբերութեան գրեթէ զգույնութեան եւ մանաւանդ Թուրքիա-Ատրպէյճան ամբողջական մերձեցման համաշխարհային շահերէն թելադրուած, ապա ըսաւ. «Համաշխարհային այս կացութեան մէջ լրջօրէն այս բոլոր մտահոգութիւնները օրին փոխանցեցինք իշխանութեան, որ պէտք է ամէն ինչ ընէր խուսափելու համար 44-օրեայ պատերազմէն, բայց ոչ թէ չըրաւ, այլ անելի հրահրեց պատերազմի յայտարարութիւններ կատարելով: Այսօր հետաքրքրականօրէն Թուրքիա եւ Ատրպէյճան կը գանգատին հայ Սփիւռքէն: Մեր թշնամիները անելի ճիշդ գնահատական կու տան Սփիւռքին, քան մեր հայրենի իշխանութիւնները: Հայաստանի իշխանութիւններուն համար ամէնէն մեծ զէնքը պէտք է հանդիսանայ Սփիւռքը, բայց անոնք ամէն բան մէկդի դրած սրընթաց կ'երթան խաղաղութեան կեդծ օրակարգին ետեւէն»:

Ինչ կը վերաբերի Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւններուն, իր գեկուցումին մէջ Յակոբ Տեր Խաչատուրեան ըսաւ. «Պիտի գայ օր, երբ Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւնները պիտի բնականոնացուին, բայց յարաբերութիւններու բնականոնացում չի նշանակեր հաշտեցում: Հաշտեցումը կու գայ միայն այն ժամանակ, երբ Թուրքիան առեւտուի իր պատմութեան հետ, ընդունի Յեղասպանութեան իր պատասխանատուութիւնը եւ կատարէ հատուցում: Հայաստան տակաւին պատրաստ չէ իր կազմաքանդ

բանակով, իր տնտեսական խոցելիութեամբ, Թուրքիոյ ունեցած հսկայական առաւելութիւններով Հայաստանը կրնայ փճանալ, հետեւաբար նախ պէտք է նախապատրաստական եւ օրէնսդրական միջոցներու դիմել ու համապատասխան ծրագիրներ մշակել»:

Իր գեկուցումին ընթացքին Բիւրոյի ներկայացուցիչը ըսաւ. «Մենք համոզուած ենք, որ չկայ ելք բացի այս իշխանութեան հեռացումէն, սակայն մենք չենք պայքարիր, որ իշխանութիւնը հեռանայ, եւ մենք զինք փոխարինենք: Մենք կ'առաջարկենք, որ կազմուի համաձայնական կառավարութիւն մը՝ բաղկացած բոլոր ուժերէն, բոլոր հոսանքներէն, լաւագոյն մասնագէտներէն, լաւագոյն ազգային գաղափարախօսութեան հիմք ունեցող անհատներէն, որպէսզի առաջնորդեն հայրենիքի փրկութեան շարժումը: Ըզնաժամը իսկական է, ծանր հետեւանքները մեր առջեւն են, մեր առջեւն է սահմանազատման եւ սահմանազծման խնդիրը, որուն միջոցով Ատրպէյճան կը պահանջէ հողային ամբողջականութեան հաստատում, իսկ հայկական կողմը տակաւին ոչ մէկ ձեւով ներկայացուցած է իր պատկերացումը, թէ իրաւական ինչ հիմքերով Արցախի կարգավիճակը եւ Արցախի ապագան պիտի անջատուին Ատրպէյճանի հողային ամբողջականութեան ճանաչման խընդիրէն»:

Յակոբ Տեր Խաչատուրեան դիտել տուաւ, որ այսօր Հայաստանի իշխանութիւնները փոխանակ կեդրոնանալու սահմանազատման ու սահմանազծման խնդիրին վրայ, Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւններուն եւ Հայաստանի տնտեսական վիճակին վրայ, անոնք կը փնտռեն ներքին թըշնամիներ, ասոր համար ալ թափ առած է հակադաշնակցական նոր պայքար Հայաստանի մէջ, իսկ Սփիւռքը պառակտելու յատուկ քաղաքականութիւն, ապա ըսաւ. «Հիմնական հարցը իսկապէս համախոհութիւն ստեղծելն է, վստահութեան վերականգնումն է, մեր ժողովուրդի ուժերը համախըմբելն է. ինչպէ՞ս կը համախմբեն ժողովուրդը եւ դուն Հայ Դատի քու մարտիկներուդ մէկ մասին կ'արգիլես հայրենիք մտնել, որովհետեւ ընդդիմացած է Սփիւռքի մէջ: Ընդդիմութիւնը ժողովրդավարութեան հիմնական կռուաններէն մէկն է»:

Յակոբ Տեր Խաչատուրեան իր խօսքի ակարտին նշեց, որ բոլոր հայորդիները ամէն գնով աշխատին հայ բանակը հզօրացնել: Յատուկ ծրագիրներ մշակուին, որ ամրապնդուին սահմանային գիւղերը: Ամէն գնով աշխատիլ Արցախը մեկուսացումէ դուրս բերելու: Քաղաքականապէս, նիւթապէս եւ բարոյապէս Արցախի կողքին կանգնիլ՝ իբրեւ համահայկական հիմնական առանցք եւ Հայ Դատի առաջին փուլ:

Ապա եզրափակեց խօսքը ըսելով. «Պէտք է գարկ տանք հայրենիքի մէջ փրկութեան շարժման: Համահայկական բոլոր կառույցները, կաթողիկոսութիւնները, բարեգործական միութիւնները եւ ազգային քաղաքական բոլոր կուսակցութիւնները պէտք է հասկնան, որ պատմական պահեր կան, գորս պէտք չէ փախցնել, պատմական պահեր կան, գորս պէտք է բռնել ստեղծելու համար միասնականութիւն ազգային գաղափարախօսութեան ամուր հիմքի վրայ, անկախ բոլոր տեսակի տարբերութիւններէն, որովհետեւ երբ էականին մէջ

համաձայն ենք, անպայման կը գտնուին համահայկական լուծումներ: Այսօր անելի բան երբեք անհրաժեշտ է այդ համահայկական օրակարգերը կազմել եւ իսկական համախոհութիւն ստեղծել, որպէսզի գարգանայ հայրենիքի իսկական փրկութեան շարժումը»:

«Հայ Կեդրոն»-ի սրահին մուտքին տեղադրուած էր նաեւ «Տեր Եմ Հայրենիք» խորագիրը կրող հսկայ պաստառը, որուն վրայ ներկաները իրենց ստորագրութիւններով հաստատեցին իրենց զօրակցութիւնը Հայաստանի ընդդիմութեան շարժման: Պէտք է նշել, որ պաստառի ստորագրահաւաքին մեկնարկը տրուած էր Թորոնթոյի ամառնային փառատօնին, ուր հազարաւոր հայորդիներ իրենց ստորագրութիւններով հաստատեցին, որ իրենք տեղ պիտի կանգնին հայրենիքին:

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

Ազգ. Միացեալ Նախակրթարանը 2022-2023 ուսումնական տարեշրջանին համար կարիքը ունի անգլերէնի դասատուներու: Փափաքողները կրնան ներկայանալ վարժարան: Զեռածայն՝ 4644760:

ՍՓԻՒՔԻ ՏԱՐԻՆԱԿԱՆ ԱՌԻՅՈՎ

ՍՓԻՒՔԸ ՆՈՐ ՄԱՐՏԱՅՐԱԴԵՐՆԵՐՈՒՆ ԸՆԴԱՌԱՋ(*)

Ս. Մախտրեան

ՄԻՍԵ

Երբ կը խօսինք ՍՓԻՒՔԻ եւ անոր դիմագրութեամբ՝ բազմերես մարտահրաւերներուն մասին, անհասարակ ի մտի կ'ունենանք մեր ապրած ժամանակաշրջանը, օրինակ՝ տուեալ 10-20 տարիները, մեր դիմաց բարձրացող նորագոյն տեխնոլոգիաները եւ կը փորձենք այդ՝ այլապէս ներսահմաններուն մէջ կատարել քննարկում, վերլուծումներ, քննադատական գնահատումներ: Սա բնական է, որովհետեւ ի վերջոյ, Նոյն այդ ժամանակաշրջանին գոյաբան հարցերն են որ կը տագնապեցնեն մեզ, գտնուող կը զգանք մեր մորթին վրայ, կը ստեղծեն հարցեր ու կը մղեն որոնումի: Նոյնքան բնական է, որ նախընթաց տագնապ մը նսեմանայ, մինչեւ իսկ մասամբ մոռցուի, երբ անելի մեծ ու սուր տագնապ մը կ'այրէ մեզ:

Եթէ խօսինք օրինակով մը, մեր հայեցակէտը անելի լաւ բացատրած կ'ըլլանք: Վերջին տասնամեակին, Սփիւռքը արդարօրէն տագնապի մատուցեցաւ, երբ ահագնագրեր հնչեցին, հայկական թէ միջազգային շրջանակներէ, թէ՛ Արեւմտահայերէնը ինկած է վտանգուած լեզուներու ցանկին մէջ: Սա ըստ էութեան ՍՓԻՒՔԵԱՆ ՀԱՐՑ ԵՐ, - ԵՒ Է, - որովհետեւ հայաստանաբնակ կամ Հայաստանէն տարածուած՝ այսպէս կոչուած՝ «նոր սփիւռք»-ին համար (այն օճախներուն, որոնք կը տարածուին նախկին խորհրդային երկիրներու, Արեւելեան Եւրոպայի եւ Նոյն աշխարհներուն մէջ), Արեւմտահայերէնի պահպանումը, գոյատեւումը Նոյնքան տագնապեցնող հարց է, որ քան «աւանդական» Սփիւռքի գաւակներուն համար: Չենք մոռնար, որ Սփիւռքի մէջ այսօր նկատառելի թիւ են այն հայորդիները, որոնք խորհրդային վերջին ու հետեւած տասնամեակներուն արտագաղթեցին Հայաստանէն, այս կամ այն գաղութին մէջ ստեղծած են իրենց «ենթագաղութները», ունին իրենց «ներքին» տագնապներն ու մտահոգութիւնները, որոնք անպայման ու լիովին բաժնեկից չեն տուեալ գաղութի այլ անթափառանումները: Անշուշտ Նոյն գաղութներուն մէջ կան այլ «ենթագաղութներ»՝ Պոլիսէն, Միջին Արեւելքէն, Պարսկաստանէն արտագաղթածներ:

Աւելորդ կը նկատենք լուսաբանութիւն տալ, թէ ինչո՞ւ այդպէս է: Արեւմտահայերէնի վտանգուած ըլլալը տագնապեցնող հարցի վերածուցեալ յատկապէս Միջին Արեւելքի եւ անկէ՛ ճառագայթած՝ աւանդական գաղութներուն մէջ, Նոյնքան հասկնալի պատճառներով: Ազգայնական մեկը (ո՛չ միակը) եղաւ ՄԱԿ-ին կողմէ մեր լեզուին գլխուն կախուած վտանգին յայտարարումը: Իբրեւ հակազդեցութեան եւ յանդէպ նահանջ խոստովելու կակախմիջոց՝ կազմուեցան մարմիններ, կազմակերպուեցան համագումարներ (մաս մը... օտար լեզուներով), հոչակուեցան «Հայ Լեզուի տարի» եւ այլ յիշատակելի առիթներ, որոգորուեցան բազում այլ միջոցառումներ, սակայն դարձան մնաց վագրուէ միջտ հեռու մնացող՝ հորիզոնի գիծին պէս...: Նպատակ չունինք նման՝ այլապէս ողջունելի եւ օգտակար նախաձեռնութիւններու տարածքը կամ ձեռք բերուած (կամ չբերուած) արդիւնքները քննարկման դնելու: Այս օրինակը բերինք, մատնացոյց ընելու՝ որ այս տագնապն ու անկէ բխած մարտահրաւերները համեմատաբար Նոյն, սահմանափակ ժամանակաշրջանի մը մէջ կ'իյնան, այսինքն՝ վերջին տասը կամ քիչ մը անելի տարիներու շրջագիծին մէջ, միջնդեռ, նախորդ տասնամեակներուն, ահագնագր Նոյն հնչեղութիւնը չունէր, կամ ունէր քիչ մը տարբեր շարժառիթներ: Այլ խօսքով, նախընթաց ժամանակաշրջանին ալ, հայ կեանքը եւ մասնաւորաբար Սփիւռքը մեր լեզուի, - եւ յարակից, - կալուածներուն մէջ արձանագրուած դանդաղ նահանջներուն, տեղատուութեան իրագել էր. տագնապը կար տասնամեակներէ ի վեր, արտայայտութիւն կը գտնէր մէկէ անելի գեղծներու վրայ, սակայն ընդհանուր պատկերը, կանխարգելիչ քայլերն ու անոնց արդիւնքները քիչ թէ շատ գոհացուցիչ կը սեպուէին:

Լեզուին՝ Արեւմտահայերէնին գլխուն կախուած վտանգը մէկն է բազում մարտահրաւերներէն: Անցնինք միայնակ օրինակէն անդին եւ հարցը դնենք քիչ մը անելի՝ տարածուն դաշտի մէջ: Սկսինք այն հարցումով, թէ ի՞նչ կը հասկնանք, ի՞նչ պետք է հասկնանք ՀԱՅԿԿԱՎԱԿՆ ՍՓԻՒՔԸ ըսելով, ինչպիսի՞ հարցեր կախումն են անոր գլխավերելը, ի՞նչ ըրած ենք, պետք է ընենք, եւ ինչպիսի՞ տոր ու շատ անելի տարածուն հայեացքով դիմագրուենք ներկան ու ապագան:

ՍՓԻՒՔ. ԱՆՏԵԱԼ ԵՆՆԵՐԿԱՑ

ՍՓԻՒՔԻ ամենէն պարզ սահմանումը հետեւեալն է. ամբողջութիւնը հայկական այն օճախներուն, որոնք գոյութիւն առած են մեր պատմական հայրենիքէն՝ Հայաստանի սահմաններէն դուրս, իսկ «օճախ»-ով՝ ի մտի ունինք այն քաղաքներն ու երկիրները, ուր որոշ թիւով հայեր բնակութիւն

հաստատած են եւ ստեղծած՝ թոյլ կամ ամուր հաւաքական կեանք, գաղութի գաւակներուն միջեւ կան ներքին, տեղական կամուրջներ (դպրոց, եկեղեցի, միութիւններ, մամուլ-հրատարակութիւններ եւ այլն): Այլ խօսքով, եւ դասական ըմբռնումով, սփիւռք հասկացութենէն ձեւով մը դուրս մնացած են այն շրջանները, ուր թէ տարբեր թիւով հայեր կրնան բնակութիւն հաստատած ըլլալ, սակայն այդ շրջաններու բնակչութիւնը միջեւ, - նաեւ հայրենիքին ու այլ համախումբ գաղութներու հետ, - չեն ստեղծուած կապ, հարողովակութիւն: Հոն, հայ ընտանիքներ ապրած են ու այսօր ալ կ'ապրին ընդհանրապէս առանձնացած, մեկուսացած, ձեւով մը ինքնակողմացու միջավայրի մէջ (կամովի թէ պայմաններու հարկադրանքին տակ):

Այստեղ արձանագրենք նաեւ, քանի մը տողով, պանդուխտ եւ արտագաղթ հասկացութեան տարբերութիւնը: Պանդուխտը ան է, որ այս կամ այն հարկադրանքին տակ պահ մը կը հեռանայ հայրենի տունէն ու հողէն, կ'երթայ արտաստ փնտռելու այլ երկիրներու տակ, սակայն աչքը կը մնայ ետին. որոշ ատեն ետք, ան կը դառնայ տուն եւ կը դարձի պանդուխտ ըլլալէ: Գաղթողը ան է, որ սեփական գիւղին-քաղաքին մէջ ապրուստի եւ այլ կարելիութիւններու տագնապ գալով, կ'որոշէ վերջնականապէս հեռանալ, առանց վերադառնալու մտադրութեան, հաստատուիլ այլ երկիրի տակ: Հազուադէպ է, որ պանդուխտը, դարձեալ նորաստեղծ պայմաններու բերումով, չկարենայ իրականացնել տունդարձի փափաքը եւ դառնայ գաղթական, նոյնը՝ նաեւ գաղթականին պարագային. Ան ալ կրնայ, որոշ պայմաններու կուտակումով, հրաժարիլ գաղթականի վիճակէն եւ վերադառնալ երկիր, հայրենիք: Մեր անցեալի ու ժամանակակից պատմութիւնը լայնատարած ցուցանանք են երկու պարագաներուն ալ: Սակայն մէկ բան յստակ է. գաղութները կը կազմուին եւ իրենց կեանքը կ'ապրին ԳԱՀ-ԹԱԿԱՆԱԿՆԵՐՈՒ միջոցով, նոր երկրին մէջ կազմակերպ ու կայուն հաւաքական կեանք ստեղծելու անոնց ձգտումով (այս ալ կը բացատրուի, ձեւով մը, հայրենիքը Նոյն վայրին մէջ վերապրելու ցանկութեամբ: Լսած ենք, չէ՞, որ հայերը հոս-հոն «Նոր Հայաստաններ» կազմուողած են, այդ գաղութներուն մէջ թաղեր, թաղամասեր կամ առեւտրական հաստատութիւններ, ճաշարաններ կոչած են Հայաստանէն «ներածուած» անուններով):

Այսօրուան հասկացութեամբ, Սփիւռքը այն գաղթօճախներն են, որոնք ստեղծուած են հայրենամերձ կամ հեռակայ երկիրներու, ցամաքամասերու մէջ, առաւելաբար վերջին 100 տարիներուն, այսինքն՝ իբրեւ հետեւեալ Ցեղասպանութեան ու հայրենի հող կորսնցուցած հայուն՝ աշխարհով մէկ ցրի գալուն: Այդ գաղթօճախներուն մէջ հայ կեանքը, որոշ սերունդի մը ճիգերով, ապա նաեւ կեանքի բնական հարկադրանքներուն իբրեւ արդիւնք, գոյացած է որոշ կազմակերպութիւններու՝ իր տարբեր բաղադրիչներով:

Ներկայի բազմերես տագնապներուն պարտադրանքով, ընդհանրապէս լուսանցեցանք ու մեզ է այն իրականութիւնը, թէ հայկական Սփիւռքը միայն 100 կամ քանի մը տասնամեակ անելի տարիներու կեանք չունի: Ինչպէս ուրիշ փողովորդի, մեր պարագային ալ, Սփիւռքը հեռաւոր անցեալէն սկսեալ գոյութիւն ունեցած է դարեր շարունակ, տարբեր ցամաքամասերու մէջ: Առանց մտնելու Սփիւռքի պատմութեան հոլովոյթին մէջ, բաւականապէս այստեղ արձանագրելով քանի մը օրինակ. սփիւռքեան գաղութներ (ո՛չ անպայման այսօրուան ըմբռնումով) կազմուողած են Պատմական Հայաստանի մեր հողին վրայ անկախ պետականութեան կորուստ(ներ)էն ետք, Միջին Արեւելքի (Սուրիա, Լիբանան, Պարսկաստան, Եգիպտոս...), Եւրոպայի (Իտալիա, Լեհաստան, Պուլկարիա, Ռուսիա...), Ծայրագոյն Արեւելքի (Հնդկաստան եւ դրացի երկիրներ...) մէջ: Համեմատաբար անելի կարճ կեանք ունին ամերիկեան ցամաքամասին (անոր հիւսիսային եւ հարաւային կիսագունդերու բաժիններով) մէջ կազմուողած հայկական օճախները: Սա եւս բնական է, որովհետեւ ամերիկեան ցամաքամասը անելի «երկտասարդ» աշխարհ է, հայ գաղթականին (անհատներու պարագան տարբեր է) աչքը դեպի հոն սեւեռած է սկսելով այն օրերէն՝ երբ Օսմանեան կայսրութեան մէջ սաստկացող հալածանքները նաեւ հայուն մէջ ստեղծեցին Նոյն եւ ազատ աշխարհներու որոնումը, հայը տարին եւրոպական գաղթօճախներէն անդին: Նոյնը՝ շատ անելի արեւելք ինկող՝ Ռվկիանոյ (Աւստրալիա, Նոր Զելանտա...) համար: Անշուշտ անտեսելի է միւս իրականութիւնը. Անկախ երկրի ապահովութեան եւ յարակից պայմաններէն, հայեր արտագաղթած են նաեւ տնտեսական մղումներով: Բազմաթիւ գաղթօճախներու մէջ հայութեան կազմակերպ ներկայութիւնը (ապա նաեւ գաղութին կազմալուծումը) հետեւած է առեւտրականներու գործառնութեան: Ամենէն պարագային մէկ օրինակը Հնդկաստանի գաղութին պատմութիւնն է:

Վերադառնանք մեզի մօտիկ ժամանակաշրջան: Ցեղասպանութենէն ետք, հայրենի հողերուն մերձակայ՝ նախկին համեմատաբար Նօ գաղթօճախները արագ աճ արձանագրեցին: Այս երեսը անելի թարմ յիշատակներով տեղ ունի մեր հաւաքական իմացութեան եւ մտածողութեան մէջ:

Կարկինը այսքան լայն բացինք, ըսելու՝ որ այսօրուան Սփիւռքին հարցերն ու տագնապները քննարկելու եւ մարտահրաւերներուն դարման գտնելու մեր ճիգն մէջ, չենք կրնար մոռնալ վիթխարի պատմութիւն մը, որ կը կոչուի ՍՓԻՒՔԻ ՊԵՏԱՎԵՐՈՒԹԻՒՆ: Նման մտտեցումով պատմագիտական դիտանկիւնի համար է, այլ մեզ կը դնէ տարբեր գաղութներու կազմուումն, ապա նաեւ լուծման, անկեցման պատճառներուն ուսումնասիրութեան հարկադրանքին տակ, որպէսզի մեր հաւաքական կեանքէն՝ մօտիկ թէ հե-

(*) 2022-ը հոչակուած է Սփիւռքի տարի: Նախորդ տարիները ունեցան այլ խորագիրներ: Այս սիւնակներով, փորձ կ'ընենք, առանց մեծ յաւակնութիւններու՝ ընթացիկէն քիչ մը անելի լայն տարածքով եւ հորիզոններու դիմաց դիտել մարտահրաւերները:

102 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ՝ 10 ՕԳՈՍՏՈՍ 1920-ԻՆ, ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹՅՑ ՍԵՒՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐԸ

10 Օգոստոս 1920-ին Փարիզի արուարածան Սեւրում համաշխարհային պատերազմում յաղթած երկրների (Մեծ Բրիտանիա, Ֆրանսիա, Իտալիա, Ճափոնիա, ինչպես նաև Պեյճիքա, Յունաստան, Լեհաստան, Փորթուգալ, Ռումանիա, Հայաստան, Չեխոսլովակիա, Սերբիա, Խորուսների եւ Սլովենների թագավորություն, Հնդկա) եւ սուլթանական Թուրքիայի ներկայացուցիչների միջև կնքուեց հաշտութեան պայմանագիր:

Սեւրի հաշտութեան պայմանագրի հիմքում դրուած էին 1916 թ. Սայքս-պիքո համաձայնագրի դրոյթներն ու տերութիւնների 1920 թ. Սան Ռեմոյի խորհրդածոյրի որոշումները:

Սեւրի պայմանագրի 3-րդ մասի 6-րդ բաժնի 88-93-րդ յօդուածներն ամբողջութեամբ վերաբերում էին Հայաստանին: 88-րդ յօդուածով Հայաստանը Թուրքիայի կողմից ճանաչուամ էր իբրեւ ազատ եւ անկախ պետութիւն: 89-րդ յօդուածով Հայաստանին էին անցնում Երզրումի, Վանի, Պիլիսիի եւ Տրապիզոնի նահանգները: ԱՄՆ նախագահ Վ. Վիլսոնին էր թողնուամ Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ սահմանագծման գործը, որը կատարուեց 22 Նոյեմբերի 1920-ին: Յիշեալ նահանգներում Հայաստանը ստանում էր 90.000 քմ2 տարածք՝ դէպի Սեւ ծով ելքով: Հայաստանի տարածքը դառնում էր աւելի քան 160.000 քմ2:

Սակայն Սեւրի պայմանագրին վիճակուած չէր իրականութիւն դառնալ եւ այն մնաց թղթի վրայ: Անհրաժեշտ էր վերագրուել Արեւմտեան Հայաստանի տարածքները, որոնք անցել էին ռազմաքաղաքական լուրջ գործոսի վերածուած քեմալականների հսկողութեան տակ: Իսկ քեմալականները չէին յայտարարեցին Սեւրի պայմանագիրը՝ շեշտելով, որ անգամ մի թիգ հող չէն գիշելու հայերին: Մեծ տերութիւնները մտադիր չէին գոհողութիւնների գնալ Սեւրի պայմանագրի իրագործման համար: Իսկ հայ ժողովուրդը ի գորու չէր լաւ սեփական ուժերով գործնականացնել այն:

Սեւրի պայմանագրին ուսի բարոյական եւ իրաւական մեծ նշանակութիւն հայ ժողովրդի համար, քանզի նրանով աշխարհի հզօր երկրները եւ նրանց փոքր դաշակիցները թուրքիայի հետ ճանաչուամ էին հայ ժողովրդի իրաւունքները իր պատմական հայրենիքի մեծագոյն մասի նկատմամբ, ճանաչուամ էին միացեալ Հայաստան ունենալու հայութեան իրաւունքը:

Սեւրի պայմանագրով թուրքական բռնապետութեան դէմ երկար տա-

րիներ ազգային ազատագրական պայքար ծաւալած, Յեղասպանութիւն ապրած, ապա նաեւ յարատեւելու ցանկութիւնը Սարդարապատում վերահաստատած հայ ժողովուրդն իր հայրենիքում պետութիւն ունենալու իրաւունք է վաստակում: Ծատ բնորոշ է վաստակաշատ պատմաբան Գալուստ Գալոյեանի կարծիք-գնահատականը. «Սեւրի պայմանագիրը Արեւմտեան Հայաստանի նկատմամբ հայ ժողովրդի իրաւունքների միջազգային ճանաչումն էր. անկախ այն հանգամանքից, որ պայմանագիրը կեանքի չկուեց»:

Փարիզի խաղաղութեան վեհաժողովին հայկական կողմի ներկայացուած յուշագրով նախատեսուամ էր Հայաստանի Հանրապետութեանը միացնել ամբողջ Արեւմտեան Հայաստանը եւ Կիլիկիան: Սակայն Սեւրի պայմանագրով որոշուեց Հայաստանին տարածքներ յատկացնել միայն չորս նահանգներից: Սահմանների նման կրճատումը պայմանաւորուած էր Յեղասպանութեան հետեւանցով հայ ժողովրդի ունեցած մարդկային կորուստներով: Որդեգրուած սկզբունքն այն էր, որ Հայաստանը այնպիսի սահմաններ պետք է ունենայ, որ ապահովուի դէպի ծով ելքով եւ իրապետ երաշխաւորուի նրա անկախ գոյութիւնը: Այս ամուսով Սեւրի պայմանագրի իրացումը ոչ միայն հայ ժողովրդի իրաւունքների ճանաչում էր ենթադրում, այլեւ պետք է ապահովեր հայոց պետականութեան ինքնիշխանութիւնն ու կենսունակութիւնը:

Սեւրի պայմանագիրը ստորագրող պետութիւնները գիտէին, որ այդ պահին Հայաստանին յատկացուող սահմանների մեծագոյն մասը քեմալականների ձեռքին էր: Իսկ Հայաստանը այդ ուժը չուներ զէնքով եւ նուաճելու համար: Տեղին են Ն. Արուսեանի այն նկատաւումները, որ Սեւրի պայմանագրով մեծ տերութիւնները վճարական գտնուեցին Օսմանեան կայսրութիւնից առանձնացուած միւս պետութիւնների նկատմամբ, իսկ Հայաստանի հարցում նոյնիսկ սահմանների որոշումը յետաձգուեց՝ այն վերապահելով ԱՄՆ նախագահին: Իրականում դաշակից տերութիւնների կառավարութիւններից եւ ոչ մէկը մտադրութիւն չուներ գօրքեր ուղարկել Արեւմտեան Հայաստան: Ուստի պարզ էր, որ Սեւրի պայմանագիրը մի միջազգային փաստաթուղթ էր, որը եթէ վաւերացուեր, լոկ իրաւունք կը տար հայերին սեփական ուժերով Թուրքիայից ետ խլել իրենց պատմական տարածքները: Սակայն Հայաստանն այդ ժամանակ ի գորու չէր ոչ միայն Սեւրով նախատեսուած տարածքներն ազատագրել, այլեւ՝ պաշտպանել Արեւելեան Հայաստանի սահմանները: Արդիւնքում Սեւրի պայմանագիրը չի իրագործուեց, եւ հայ ժողովրդի պատմական հայրենիքի մեծ մասը մնաց Թուրքիայի տիրապետութեան տակ:

Այնուհանդերձ, Սեւրի պայմանագիրը Արեւմտեան Հայաստանի նկատմամբ մեր ժողովրդի ունեցած իրաւունքների միջազգային ճանաչումն է, եւ մեք, մեր սերունդները պետք է տեր կանգնենք այդ իրաւունքին:

Այս օրերին շատ է խօսուու իրատես լինելու անհրաժեշտութեան մասին եւ ակնարկուամ, որ սեւրեան Հայաստանի պահանքը ոչ միայն հեռու է **Շար.՝ Էջ 9**

ՉԵՆՆԵՐԷՅՆԵՐ...

Սկիզբ՝ էջ 1

եամբ գումարուած իր շաբաթական նիստին ընթացքին շեշտեց, որ ձեռներեց անձինք առաջնահերթութիւն պիտի ունենան սուրիական տեղական խորհուրդներու թեկնածութեան, որպեսզի ընտրուին որակաւոր թեկնածուներ եւ խորհուրդները արդիւնաւետ աշխատանք տանին՝ նահանգներու բարգաւաճումը փութացնելու եւ քաղաքացիներուն լաւագոյն ծառայութիւնը մատուցելու հեռանկարով:

ՉՕՐԱՅՐՈՒՈՒՄ...

Սկիզբ՝ էջ 1

յողները՝ զինուորական պարտադիր կամ պահեստի կոչուած սպայ բժիշկներ, ատամնաբուժներ եւ դեղագործներ, բացի արտակարգ պարագաներու բժիշկներէ:

ՍՓԻՌԸ...

Սկիզբ՝ էջ 5

ռաւոր անցեալի կեանքէն քաղուած փորձառութիւնները օգտագործուին՝ այսօրն ու վաղը աւելի՛ լաւ ճանչնալու, հասարակաց տուեալներէն գործնական դասեր քաղելու եւ սխալները չկրկնելու տրամաբանութեամբ: Սա կ'ենթադրէ գիտական լուրջ մօտեցում, վիթխարի եւ կազմակերպ աշխատանք, թերեւս այնպիսի տարողութեամբ, որ կը պահանջէ պետական մտածողութիւն, աշխարհայեացք եւ... միջոցներ: Անշուշտ որ կատարուած են որոշ ուսումնասիրութիւններ, սակայն ընդհանուր պատկերը կը մնայ կիսկատար:

Մեկնելով անցեալի բնական փորձերէն, սակայն չմտալով անոնց «պատանդը», հասնիք ներկայ օրերուն: Այսօր, Սփիւռք ըսելով, կը հասկնանք այն օճախները, որոնք ապրող միււրներ են, այսինքն՝ չեն անցած Լեհաստանի, Հնդկաստանի կամ Երբեմնի նմանօրինակ պատմական գաղութներու ցանկին: Այսօրուան Սփիւռքը ուսի ներքին ծալքեր, ստորաբաժանումներ, ստեղծած է ու կ'արարէ իր պատմութիւնը: Այսօր ու վաղն ալ կը ստեղծուին, կրնան հետեւիլ պայմաններ, որոնք Լեհաստանի, Հնդկաստանի եւ այլ լուծարուած գաղթօճախներու ճակատագիրին մատնեն մեր օրերուն իբրեւ կենսունակ ընդունուած գաղութները: (Իսկ թէ պետք է հասկնալ «կենսունակ» հասկացութեամբ, արդէն մեղուի փեթակը խառնելու հանգամանք կրնայ ստանալ...)

Թուարկումի կարգով, նշենք մէկ քանին: Ունիք միջին արեւելեան օճախները (որոնցմէ պաղեստինեանն ու յորդանանեանը, եգիպտականին նման, բաւականատարած են, իսկ Սուրիան ու Լիբանանը, Իրաքի պէս, վերջին տասնամեակներուն հարկադրաբար կը հետեւին նախորդներուն ճամբուն: Պատճառներն ու ազդակները ծանօթ են), ուր զգալի տեղաշարժեր արձանագորուած են վերջին 50 տարիներուն: Աւանդական օճախներուն զուգահեռ, յաճախ նաեւ ի հեճուկս անոնց, կազմաւորուած են Ծոցի արաբական երկիրներու գաղութները: Թուրքիոյ գաղութը այլապէս իրաւաւոր պարագայ է, կերտած է իր առանձնակի պատմութիւնը, մանաւանդ Պոլիսը, գիտէք, ինչպիսի՞ դեր ունեցած է մեր մշակոյթի արարման մէջ (երբեմն կը թողուք լուսանկար մէջ): Եւրոպան ուսի գոնէ երկու մեծ հատուած. արեւելեան եւրոպական երկիրներու գաղութները (Պոլկարիա, Ռումանիա...), առանց մոռնալու Ռուսիան) եւ արեւմտեան երկիրներու օճախները (Իտալիա, Ֆրանսա, Անգլիա, Սպանիա...): Թեւեւ ափրիկեան (Միջին Արեւելք հասկացութեան անդին տարածուող) երկիրներու մէջ ալ հայեր բնակութիւն հաստատած են տասնամեակներէ ի վեր, սակայն անոնք լայնօրէն չեն մտած Սփիւռքի աշխարհագրական քարտեպին մէջ (մանաւանդ բացառութիւն է Եթովպիան), այնպէս՝ ինչպէս որ է պարագան յիշեալ եւ հարաւամերիկեան երկիրներու հայութեան (ԱՄՃայնթի, Պրագիլ, Վենեզուելա, Ուրուկու...): Անդրադարձած ենք արդեօք, որ նոր գաղութներ սկսած են կազմաւորուիլ (կարելի է ըսել նաեւ՝ վերակազմաւորուիլ) հեռաւոր արեւելքի մէջ, սկսելով Զինաստանէն ու հասնելով Նոր Զելանտա եւ այլուր... (Ճամբնի մէջ իսկ անցեալին ունեցած ենք փոքր գաղութ մը. Հայաստանի առաջին հանրապետութիւնը հոն ունեցած է դեսպան...):

Հայկական Սփիւռք հասկացութիւնը, եւ համապատասխան քարտեպը, անվիճելիօրէն կ'ընդգրկէ նախկին խորհրդային երկիրները, որոնք անկախ միաւորներ են աւելի քան 30 տարիէ ի վեր, նման մեր հայրենիքին՝ Հայաստանի: Կրաստանի, Ռուսիոյ, Ուքրաինոյ, Պելոռուսիոյ, Ղազախստանի եւ Կեդրոնական Ասիոյ միւս երկիրներուն մէջ կայ պատկառելի թիւ մը հայերու, որոնց մեծ մասը հոն գացած է Հայաստանէն, եւ անոնց հետ հայկական աշխարհը ուսի առաւել կամ նուազ չափով կապեր, յարաբերութիւններ, գործակցութեան դաշտեր (յիշեալ երկիրներուն մէջ ապաստան գտած հայերուն գլխաւոր դերակատարութիւնը՝ հայրենիքին մէջ մնացող ընտանիքներուն նիւթական օճախակութիւն հասցնելու է: Հոն կան նաեւ, օրինակի համար, խորհրդային տարիներուն Սիպերիա քարտեպին ժամանակգործներ):

(Շարունակելի)

Պրիսմակէս

ՄԵՆՔ ԵՒ ԻՐԵՆՔ

Մարուշ Երամեան

«Նիզիփի պիստակի այգիները» գրեր եր այդ կինը, որովհետեւ չի գիտեր, որ իսկական պիստակի այգիները Յալէպի շրջակայքը կը գտնուին, չի գիտեր նաեւ, որ Յալէպի՝ պիստակն է նշանաւորը եւ ճիշդ այդպէս ալ կը ճանչցուի՝ pistach d'Alep, Յալէպի կարմիր հողին մէջ դարբերով անեցուած ու կրքացած, այսօր հասած միջազգային շուկաներ, ուր սուղ ու կրակ գիներով կը վաճառուի: Բայց իրենք «Նիզիփի պիստակի այգիները» կ'ըսեն ու կը կրկնեն, թէեւ չեն գիտեր, որ կրկնութիւնը մայրն է գիտութեան, բայց շատ լաւ գիտեն, որ կրկնութիւնը սուտերը կը լուայ, կը խաշէ, քլոր կը դնէ ու յետոյ արեւին տակ, ամենուն աչքին առջեւ կը փռէ, առանց հոգալու արեան բիծերը, որոնք հակառակ քլորին դեռ հոն են եւ որոնք առանց ծայնի, - հազազ չունին կտրուած-մորթուած կոկորդներուն մէջ, - ճշմարտութիւնը կը պոռան:

Բայց իրենք ուրիշ շատ բաներ ալ գիտեն. օրինակ՝ la vrai verite n'existe pas (իսկական ճշմարտութիւն գոյութիւն չունի), եւ գիտեն, թէ «յաղթանակի պէս բան մըն է շատ ըլլալը», եւ գիտեն սարսափեցնելու դասեր տալ իրենց նորածին մանուկներուն, մինչ մեր արիւնը, սերունդէ սերունդ ահ ու սարսափ կը փոխադրէ:

Գիտեն նաեւ, որ տիրապետելու ամենէն արագ միջոցը վախն է: Եւ գիտեն, որ իրենց համար երկու գերագունութիւն կայ՝ հաւատք եւ սեռ, եւ այս երկուքը բաւարար են գիրենց տիրապետուած պահելու իրենց մեծերէն՝ «Ձեզի Ալլահն ու քածերը. ծառայեցէ՛ք առաջինն եւ վայելեցէ՛ք երկրորդը, եւ որպէս իսկական հաւատացեալներ արժանի կ'ըլլաք ճեննէթին»:

Այս բոլորը չէր գիտեր. արդէն իրենց հետ այնքան ալ հաղորդակցութիւն չունէինք. մեր թաղերուն մէջ խաղաղ կ'ապրէինք եւ կը հաւատայինք, որ Յիսուսը հայ է անշուշտ: Կ'ապրէինք սորվելով հայօրէն ապրիլ, եւ կ'ապրէինք սորվելով ստեղծագործել:

Այս բոլորին մասին մտածեցի դիտելով ոչ շատ հռչակաւոր քարթունգ մը՝ The story of Ferdinand, մանկական գիրքի մը հիման վրայ պատրաստուած:

Փոքրիկ սպանացի ցուլ մը, այնքա՛ն տարբեր մնացեալ ցուլերէն, որոնք կը սիրեն իրենց կոտորները իրարու գարնել, կոտորտիլ ... բայց ոչ Ֆերտինանտը. ան կը սիրէ ծառի մը տակ կենալ, վայելել տեսարանը եւ ծաղիկներէն հոտ քաշել:

Կեանքը սակայն այդպէս չէ դժբախտաբար. Ֆերտինանտի մանկութիւնը շատ արագ իր աւարտը կը գտնէ. զինք կը տանին արեւա, ցլամարտի մասնակցելու:

Այնքա՛ն տարբեր մնացեալէն ... արդեօ՞ք այստեղ է գաղտնիքը մեր բոլոր ծախողութիւններուն, սկիզբէն, եւ գլխից, ինչպէս կ'ըսեն մեր արեւելահայ եղբայրները:

«Հայկը առաւ իր ընտանիքը եւ քաշուեցաւ բարձր լեռները Բելիս հետ պատերազ մելէ ետք, որովհետեւ կ'ուզէր խաղաղութեամբ ապրիլ»:

Բայց ո՞վ պիտի ուզէ խաղաղութեամբ ապրիլ, եւ ինչո՞ւ խաղաղութեամբ ապրիլ, երբ կարելի է յարձակիլ, աննել, տիրել, քանդել, տեր դառնալ ամեն ինչի. եւ այս բոլորը այնքա՛ն դիւրին միջոցով՝ վախ սփռելով:

Կ'ըսուի թէ մարդոց կեանքը պատահարներու հիւսուածք մըն է: Արդեօ՞ք ասիկա ճիշդ է նաեւ ազգերու, ժողովուրդներու եւ երկիրներու պարագային: Ինչո՞ւ օրինակ Հայկը, Բելիս յաղթելէ ետք, լեռները քաշուեցաւ: Եթէ Հայկը մնար, տիրէր Բելի ունեցուածքին, ամեն պահու գագններ իր գերակայութիւնը, թերեւս մեր երկրին, մեր հայրենիքին ուղիւն ամբողջովին տարբեր ըլլար այսօր:

Քանի մը տարի առաջ հայրենի մտաւորական մը, ամենայն համոզուածութեամբ կ'ըսէր. «Մենք ուզում ենք մեր պախչէն նստենք, վանք սարքենք»:

Ո՞վ պիտի ըսէր հայրենի այդ մտաւորականին, թէ պախչէն նստելու եւ վանք սարքելու համար, նախ պէտք է խաղաղութիւն ապահովել, իսկ խաղաղութիւնը կ'ապահովեն ո՞չ թէ վանք սարքելով, այլ բերդ կառուցելով եւ բանակ պահելով:

Կը յիշէ՞ք Դերենիկը, որ լացակումած կու գայ մօրը. «Գլուխս պատռեց դրացի Ալին»:
Եւ կը յիշէ՞ք մօր, ՀԱՅ մօր ապրումները. «Քաջ մօրն հոգւոյն մէջ վիհեր կը բացուին Լեցուած ամօթով. զըզուել կըրթի՞չ է Սըրտին վրայ՝ յաղթուած ճակատն երկչոտին»:

Բայց յետոյ, միայն պահ մը տատամսելէ ետք կը յիշէ՞ք թէ ինչպէ՛ս կը գոռայ տղուն վրայ. «Դուրս... մինչեւ որ յաղթած՝ Արիւններդ անոր արեամբ չըմաքրին, Այսօր տուն չես գար: Մատնիչ՝ խնամքներուս, Միթէ՞ վարսակի հացով սընար ... Դուրս»:

Այսքան պարզ իրականութիւն մը, զոր իրենք շատ շատ լաւ հասկցեր են եւ սորվեր, այնքան լաւ, որ ոչ միայն ականջի օղ դարձեր է այդ իրականութիւնը, այլ անցեր է արեւան մէջ, դարձեր է մասնիկ մը իրենց ծիներէն, եւ այսօր իրենց գերակայութիւնը կ'ապահովէ շատ յառաջադէմ երկիրներու վրայ: Պիտի ըսէք՝ ասիկա գերակայութիւն չէ, այլ՝ քաղաքականութիւն, դիւանագիտութիւն: Գիտե՛մ: Բայց այդ ալ մաս կը կազմէ իրենց ծիներուն, այդ ալ մաս կը կազմէ իրենց գինանցին: Կ'երեւի պէտք է միայն ոյժի միջոցով ցոյց տալ մեր մշակութային գերակայութիւնը, որովհետեւ հակառակ ամեն բանի, մշակոյթի եւ արուեստի առումներով իրապէ՛ս գերակայութիւն ունինք, «մենք մեզ ո՛չ մէկից չենք գերադասում, բայց մեզ էլ գիտենք»: Մեր գիտնալը բաւարար չէ, բնա՛ւ բաւարար չէ, պէտք է մեր շուրջիններն ալ գիտնան, պէտք է մենք, ուժի գորութեամբ գիտցնենք. այլապէս մեր գերակայութիւնը մեզ պիտի խեղդէ մեր գերակայութեան մէջ:

ՄԻՇՏ ԳՈՎԵԼԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ

Խորեն Զինյ. Պերթիզլեան

Ընտրուեցար, օրհնուեցար Պատիւ, շնորհք դուն ստացար Իրայատուկ տեղ ունեցար Երանութեան արժանացար Տիրոջ կամքին յանձնուեցար Աստուածամայր անուանուեցար Վեհ կոչումով պայքարեցար Ստուգապէս դուն սրբացար Բարեխօս կոյս հռչակուեցար:

Եղար տրտմած, տագնապահար Երբ ապերախտ մարդիկ տեսար Յուզումնախառն եւ Վշտահար Խաչի ճամբէն անխօս անցար Որդւոյդ սերը լաւ հասկցար Գութի տիպար հանդիսացար Կեցուածքովդ խաղաղարար: Ո՛վ մայր գովեալ աղօթարար Բարեխօսէ՛ մեզի համար:

Տիրոջ խօսքին վկան դարձար Առաքինի կեանք ապրեցար Տոկուն կամքով դուն դիմացար Երբ քու որդիդ բազմաչարչար Իր արիւնով սուրբ, քաւարար Եղաւ միակ զոհ հաշտարար: Սիրտդ խոցուած ցաւակցաբար Տեր Յիսուսին հետեւեցար Երբ ամբոխն էր կոյր-անարդար:

Հաստատակամ դուն կանգնեցար Մտորէն խաչ արթուն կեցար Գողգոթայով ջահող անմար Վեր բարձրացար վայելչաբար Երկինքի մէջ բնակեցար: Գովքի կանչեր մշտաբարբառ Ըլլան ծաղկուն-մշտադալար Բարեխօսէ՛ մայր անդադար Որ սիրտերը խռովարար Դառնան սիրոյ շեփորահար Արքայութեան մանրանկար:

ՄԻԱՑԵՄԱԼ ՆԱՀԱՆՁՆԵՐ ԿՐ ԼՐԱՊԱՐԱԿԷ ԼՂՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵՄԱԼ ԻՐ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՈՐ ԱԿՆՑՄԱՍՏՈՐԷՆ ՀԻՄՆՈՒԹՈՒՄ Է ԱՐԿԻՎԱԿՅԻ ՇՂՂԵՐՈՒՄ ՎՐԱՅ

Յարութ Սասունեան

Միացեալ Նահանգներու Պետական բաժանմունքը իր կայքին մէջ տեղադրած է ծաւալուն փաստաթուղթ մը, ուր նկարագրուած է ԱՄՆ կառավարութեան՝ 175 երկիրներու, որոնց շարքին՝ Հայաստանի, Ատրպէյճանի եւ Թուրքիոյ հետ յառաջիկայ չորս տարիներու յարաբերութիւններու մագմավարութիւնը: Հայաստանի վերաբերեալ 16 էջոց բաժնը թուագրուած է 2 Մայիս 2022: Փաստաթուղթը վերնագրուած է՝ «Համարկուած երկրի մագմավարութիւն»:

Նշեալ մագմավարութիւնը նպատակներ եւ խնդիրներ կը սահմանէ՝ Պետական քարտուղարութեան, ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալութեան եւ Հայաստանի մէջ ծրագրավորող ԱՄՆ պետական այլ մարմիններու միջեւ համակարգուած եւ միացեալ ծրագրավորման ջանքերու միջոցով: Փաստաթուղթին մէջ կը նշուի, որ հիմնական նպատակը Միացեալ Նահանգներու ազգային շահերու պաշտպանութիւնն է: Անիկա յստակ ցոյց կու տայ, որ Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան նպատակն է նուազագոյնի հասցնել Ռուսիոյ ազդեցութիւնը Հայաստանի մէջ՝ միաժամանակ առաւելագոյնի հասցնելով ԱՄՆ-ի շահերը: Ասիկա զարմանալի չէ, քանի որ բոլոր երկիրները կը ձգտին ընդարձակել իրենց ազդեցութիւնը աշխարհի մէջ: Հաշուի առնելով՝ ուքրանական պատերազմի մէջ Ռուսիան ընդդէմ Արեւմուտքի առնակատումը, ԱՄՆ-ի հակադրութիւնը Ռուսիոյ հանդէպ բազմապատիկ աճած է: Այս կը հաստատուի նոյնիսկ փաստաթուղթի յայտարարութեամբ: «ԱՄՆ-ի դերը աւելի կարեւոր կը դառնայ, որովհետեւ տարածաշրջանային լարուածութիւնը կը սաստկանայ, ի հետեւանք Ռուսիոյ՝ Ուքրանիա կատարած ներխուժման»:

Բացի հակառուսական իր հեռանկարէն, Միացեալ Նահանգներ Հայաստանը կը ներքայտէ Հինաստանի եւ Իրանի դէմ ունեցած իր թշնամանքին մէջ՝ Հայաստանի արտաքին յարաբերութիւններուն մէջ հետագայ միջամտութեամբ: Փաստաթուղթին մէջ կ'ընտրուի. «Ուժեղացնել գործընկերներու եւ դաշնակիցներու կարողութիւնը՝ դիմակայելու եւ հակազդելու ազդեցութեան գործողութիւններուն եւ ապատեղեկատուութեան, մասնաւորապէս Ռուսիոյ եւ ՉԺՀ-ի (Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետութիւն) հակազդել Ռուսիոյ, ՉԺՀ-ի, Իրանի եւ այլ պետութիւններու պետական եւ ոչ պետական դերակատարներու մագմավարական, սովորական եւ տարատեսակ սպառնալիքներուն, ինչպէս նաեւ զարգացող-խանգարող արհեստագիտութեանց, որոնք կը սպառնան ԱՄՆ-ի եւ Եւրոպայի ապահովութեան, Եւրոպայի մէջ եւ անկէ անդին»:

ԱՄՆ փաստաթուղթին մէջ նաեւ կը նսեմացուի Հայաստանի անդամակցութիւնը Եւրասիական Տնտեսական Միութեան, քանի որ վերջինիս միւս անդամներն են Պելառուսիա, Ղազախստան, Խըրխիզիստան եւ Ռուսիա: Փաստաթուղթին մէջ արձանագրուած է. «Հայաստանի մասնակցութիւնը Եւրասիական Տնտեսական Միութեան (ԵԱՏՄ) կրնայ սահմանափակել առեւտուրը ԵԱՏՄ անդամ չհանդիսացողներու հետ, որովհետեւ անիկա կը համապատասխանէ ԵԱՏՄ վատ ծրագրուած կամ իրականացուած չափանիշներուն կամ կը ներկայացնէ անհասկնալի փաստաթղթային պահանջներ»:

Ամերիկեան փաստաթուղթին մէջ կը թաքցուի այն փաստը, որ Հայաստան 1 Մարտ 2021-ին ստորագրած է «Եւրոպական Միութիւն-Հայաստան համապարփակ եւ ընդլայնուած գործընկերութեան համաձայնագիրը (CEPA)»՝ Եւրոպական երկիրներու հետ առեւտրային եւ այլ յարաբերութիւնները բարելաւելու նպատակով:

Նմանապէս, ԱՄՆ փաստաթուղթի մէջ կը նսեմացուի Հայաստանի անդամակցութիւնը Հաւաքական ապահովութեան պայմանագրի կազմակերպութեան մագմական դաշինքին, որուն միւս անդամներն են Պելառուսիա, Ղազախստան, Խըրխիզիստան, Ռուսիա եւ Տաճկիստան:

Փաստաթուղթի առաջին պարբերութեան մէջ կը կարդանք. ԱՄՆ-ի նպատակն է «առաջ մղել ամերիկեան շահերը՝ օգնելով Հայաստանին յաջողութեան հասնելու՝ իբրեւ ապահով, բարգաւաճ եւ ժողովրդավարական երկիր, խաղաղութեան մէջ ըլլալով իր դրացիներուն հետ եւ աւելի սերտօրէն համարկուելու եւրո-աթլանտեան հանրութեան»: Փաստաթուղթին մէջ նաեւ կ'ընտրուի, որ 2020-ի Արցախեան պատերազմի մէջ Հայաստանի կրած պարտութիւնը, եւ անոր սահմանին երկայնքով շարունակուող լարուածութիւնը «կը կարեւորեն ԱՄՆ-ի իբրեւ Միջազգային խումբի համանախագահի, դերն ու դիւանագիտական այլ ջանքերը՝ բարելաւելու համար Հայաստանի կապերը իր դրացիներուն հետ»: Ասիկա ապակողմորոշիչ յայտարարութիւն է, որովհետեւ Միջազգային խումբը այլեւս գոյութիւն ունի միայն թուրքի վրայ, քանի որ Ռուսիա՝ իբրեւ Միջազգային խումբի երեք համանախագահներէն մէկը, չ'ընդունիր անոր կենտունակութիւնը, իսկ Ատրպէյճան լիովին կը մերժէ անոր միջնորդական ջանքերը: Միացեալ Նահանգներ պարզապէս կ'օգտագործէ չգործող Միջազգային խումբը իբրեւ գործիք՝ հակազդելու

համար Ռուսիոյ միակողմանի գործողութիւններուն, արցախեան հակամարտութեան մէջ: Երկրորդ պատրուակը, որ Միացեալ Նահանգներ միջամտած է Հայաստանի ներքին որոշումներուն, հետեւեալն է՝ «Օգնել Հայաստանին, որպէսզի կարգաւորէ յարաբերութիւնները իր դրացիներուն հետ», նկատի ունենալով Ատրպէյճանը եւ Թուրքիան, բայց ոչ՝ Իրանը: Այս պահուն Հայաստանի յարաբերութիւնները շատ աւելի կարեւոր են աշակցող Իրանի, քան թշնամական Ատրպէյճանի եւ Թուրքիոյ հետ:

Որեւէ թիրիմացութենէ խուսափելու համար Նշեմ, որ եւ նոյնքան դէմ եմ Ռուսիոյ անտեղի ազդեցութեան՝ Հայաստանի ներքին գործերուն վրայ: Անիկա պէտք չ'է ըլլայ որեւէ երկրի ազդեցութեան տակ եւ պէտք է կարենայ կառավարել իր արտաքին յարաբերութիւնները՝ առաւելագոյնի հասցնելու համար ազգային սեփական շահերը: Հայաստանին անհրաժեշտ է բազմակողմանի արտաքին քաղաքականութիւն, բարեկամական յարաբերութիւններու զարգացում աշխարհի շատ երկիրներու հետ, որոնց շարքին՝ Մերձաւոր Արեւելքի (արաբական երկիրներ, Իրան), Ասիոյ (Չինաստան եւ Հնդկաստան), Ափրիկէի, Եւրոպայի, Հիւսիսային Ամերիկայի, Հարաւային Ամերիկայի եւ Ռուսիոյ հետ: Միայն մէկ ուժի վրայ յոյս դնելը, անկախ անկէ, թէ ո՞ր ուժի վրայ, կրնայ յանգեցնել միայն հիասթափութեան եւ Հայաստանի վրայ անտեղի ազդեցութեան:

ԱՄՆ փաստաթուղթի մէջ քանի մը անգամ կրկնուած է, որ «Հայաստան ամրապնդած է իր հաւատարմութիւնը դէպի ժողովրդավարական ուղի, որ կը յարգէ օրէնքի գերակայութիւնը եւ մարդկային իրաւունքները, թէեւ աւելի շատ յառաջընթաց կը պահանջէ»: Բարեբախտաբար, Պետական քարտուղարութիւնը ընդունած է, որ «աւելի շատ յառաջընթաց կը պահանջուի»: Փաստաթուղթի մէկ այլ մասին մէջ Միացեալ Նահանգներ ճշմարտօրէն ընդունած է՝ «Հայաստանի կառավարութիւնը որոշ քայլերու ձեռնարկած է ընկերային եւ մարդկային իրաւունքներու հետ կապուած մտահոգութիւնները բարելաւելու համար, սակայն յառաջընթացը միանշանակ չ'է»: Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան իշխանութեան եկաւ 2018-ին՝ որդեգրելով ժողովրդավարական կառավարման իտեալները: Յաւուր, ան շեղած է ժողովրդավարութեան սկզբունքներէն՝ հաստատելով միանձնեայ բռնապետական իշխանութիւն, կայացնելով կառավարական բոլոր որոշումները Նախարարներու խումբի, խորհրդարանի, նախագահի եւ դատարաններու անունով: Քանի որ Փաշինեան վանած է հայերու մեծամասնութիւնը, անոր ժողովրդականութիւնը երկրի ներսը չ'ապագանց տուած է՝ 2018-ի ամենաբարձր՝ 80 տոկոսէն իջնելով մինչեւ մօտ 30 տոկոսի ցած մակարդակը: Անտեսելով մարդկային իրաւունքներու խախտումները եւ ժողովրդավարութեան անկումը Հայաստանի մէջ՝ Միացեալ Նահանգներ պարզապէս կը հիասթափեցնէ Հայաստանի եւ Սփիւռքի հայերը, մասնաւորապէս՝ ամերիկահայերը, որոնք կասկածի տակ կը դնեն ժողովրդավարութեան հանդէպ ԱՄՆ-ի հաւատարմութիւնը, որ կ'արտայայտուի միայն խօսքով, բայց ոչ՝ գործով:

Երբ ԱՄՆ կառավարութիւնը եւ Եւրեանի մէջ անոր դեսպանատունը կը լռեն Հայաստանի մէջ մարդկային իրաւունքներու կրպիտ խախտումներու մասին, ասիկա ցոյց կու տայ, որ Միացեալ Նահանգներ, հակառակ իր յայտարարութիւններուն, լուրջ չ'ի վերաբերիր՝ երկրին մէջ ժողովրդավարութեան բարելաւման հարցին: Նմանապէս, երբ Ատրպէյճան պարբերաբար կը յարձակի եւ կը սպանէ հայեր, մինչ Միացեալ Նահանգներ լարուածութիւնը նուազեցնելու կոչ կ'ընեն երկու կողմերուն, Միացեալ Նահանգներ կը կորսնցնէ իր վստահութիւնը Հայաստանի մէջ եւ անոր սահմաններէն դուրս ապրողներու աչքին:

Արեւելահայերէնի թարգմանեց՝ Ռուզաննա Աւագեան
Արեւմտահայերէնի վերածեց՝ Սեդա Գրիգորեան

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

Արամ Մանուկեան Ժողովրդային Տունը կարիքը ունի հետեւեալ պաշտօնեաներուն.

- Մատուցողի,
- Պահակի,
- Գինեպանի (Barman):

Փափաքողները կրնան ներկայանալ տնօրէնութեան, ամէն օր ժամը 12:00-էն մինչեւ 2:00:
Հեռաձայն՝ 4641881:

*ԱՄՏ Տան
Խնամակալութիւն*

ՊԱՇՏՈՆԵԱՅԻ ԿԱՐԻՔ

Չուարթնոց վարժարանը կարիքը ունի հետեւեալ պաշտօնեաներուն.

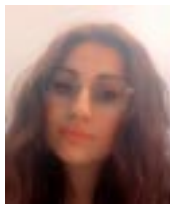
- Միջնակարգի անգլերէնի ուսուցիչի,
- Մանկապարտեզի ուսուցչուհիի,
- Տնտես-մայրիկի:

Փափաքողները կրնան ներկայանալ Չուարթնոց վարժարանի Երկուշաբթի եւ Երեքշաբթի օրերը:
Հեռաձայն. 4644104 - 0947 787260:

Երիտասարդական Ուսանեակ

ԵՐԱՉԱՆՔԸ

Վեհան Պարսումեան

«Կեանքը պայքար է», ըստ են: Բայց ոչ ոք ըստ է, թե երբ կը սկսի պայքարը, կամ որո՞ւ դեմ է ան:

«Կեանքը պայքար է», ըստ են եւ մենք ալ կուրորեն հաւատացեր ենք:

«Կեանքը առանց նպատակի սին է», ըստ են մենք ալ, որպէսզի փունճ կեանք մը չապրինք՝ նպատակ յորինելու մեզի համար: Ու նպատակը մեր շալակը առած քարշ եկեր ենք հոսկէ հոն: Եւ օր մըն ալ հրաշքով իրականացուցեր ենք այդ նպատակը: Ապա նոր նպատակ մը մեր առջեւ դնելով շարունակելու ենք ապրիլ: Դարձած ենք նպատակամուլներ, որո՞ւ համար, ինչո՞ւ համար:

Կեանքի աստիճաններուն վրայ մէկ վեր, մէկ վար ընելով հասեր ենք տեղ մը: Այս անգամ ըստ են «Է՛, յետո՞յ...» եւ նուաստներս ստիպուել ենք «յետոյ»-ին մասին մտածել, բան մը գտեր ենք եւ որոշեր որ այս է մեր «յետոյ»-ն: Ու ապրեր ենք՝ ամեն քայլափոխի բացատրութիւն տալով, ամեն հանդիպածի մեր «յետոյ»-ն պարզելով: Ու ապրեր ենք «յետոյ»-ով, տըներ ենք «յետոյ»-ին համար:

Երբ հասեր ենք «յետոյ»-ին, պահ մը կանգ առեր ու տեսեր ենք, որ նոյն «յետոյ»-ն շատո՞ւց մեր քովն էր: Ու... հիասթափուել ենք: Յիշեր ենք որ ըստ են «կեանքը պայքար է», թեւ պայքարելու անկարող ոտքի կանգներ ու շարունակելու ենք: Սակայն ինչո՞ւ, որո՞ւ համար, կամ որո՞ւ դեմ...:

Այս մաքառումներու ընթացքին օր մը «երազանք» ըսուած բառը լսել ենք, ու մեզմէ շատե՛ր, շատ ու շատ շատե՛ր անտեսեր են զայն, մտածելով որ երազները քնացած մարդոց համար են միայն ու միապաղաղ կեանք մը ապրելու՝ անհոգի, անշունչ արարած դարձած եւ նախանձեր են մնացածներուն: Մնացածներն ալ «երազանք»-ն առած կամաց-կամաց, քայլ առ քայլ աշխատել են, բարձրացեր են բարձունքներ, նուաճեր են գագաթներ, քալեր, քալեր, բայց չեն յոգներ, ինկե՛ր, ինկե՛ր, բայց չեն լացեր, տրտնջացեր: Ու օր մըն ալ արթնցեր են ու տեսեր «երազանք»-ը կը ժպտի իրենց դեմքին:

102 ՏԱՐԻ...

Սկիզբ՝ էջ 6

իրատեսութիւնից, այլեւ վտանգում է հայ ժողովրդին:

Այն, որ պէտք է լինել իրատեսու եւ քայլեր իրականացնել սեփական կարողութիւններն ու հնարաւորութիւնները հաշուի առնելով, ոչ ոք չի հերքում: Բայց այնուամենայնիւ իրատես լինելը թելադրում է նաեւ հենց այսօրուայ աշխարհաքաղաքական զարգացումների տեսանկյունից ունենալ ինքնիշխան եւ կենսունակ պետութիւն:

Հաւատացե՛ք, որ դա հնարաւոր է նուազագոյնը սերւեան սահմաններով: Դրա համար անհրաժեշտ է ոչ թէ կեղծ իրատեսական սոփեստութիւններով փայլատակել հայ քաղաքական տկարացած մտքի երկնակամարում, այլ ուղիներ որոնել քայլ առ քայլ ուժեղանալու, յամառօրէն քարը քարի վրայ դնելու եւ սերւեան երազին հասնելու: Այո, Սերը այսօր երազ է, բայց վաղը

դրա ի կատար ածման համար նոյն-իսկ անկախ մեզից կարող է իրական հնարաւորութիւն լինել, բայց մենք պատրաստ չլինենք դրան, որովհետեւ այսօր որոշները դա անհնարին են համարում: Հետեւաբար, իրատես լինելուն գուգահեռ պէտք է նաեւ հեռատես լինել: Որեւէ մէկը իրաւունք չունի սահմանափակելու սերունդների հնարաւորութիւնները:

Հ. Գ. -1 Վերջին երկու տարում իրատեսութեան քօղի տակ ժողովուրդներին, նախ հայ ժողովրդին նախապատրաստում էին խաղաղութեան, տեսանք, թէ ինչ խաղաղութիւն բերեցինք մեր գլխին:

Հ. Գ. - 2 Յաւալի է, որ սերւեան Հայաստանը նոյնիսկ այս օրերին մերժում է միայն չարախնդալու համար: Խեղք գալու ժամանակն է...:

Խաչատուր Ստեփանեան
Խ. Աբովեանի անուան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի Համաշխարհային պատմութեան ամպիոնի վարիչ, պ. գ. դ., փրոֆեսոր

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԱՆԿԻՆ

ՄԻ՛ ԹԱՔՅՆԷՔ ՁԵՐ ՁԻՐՔԵՐԸ

Արհմա Պօշկեզենեան

Ձիրք կը նշանակէ շտրիք, նուէր. յատկութիւն մը, որ իւրաքանչիւր մարդու մէջ կը յայտնուի տարբեր ձեւերով ու տարբեր ազդեցութիւններու տակ: Միջավայրը կ'օգնէ անձին որ ինքզինք քննէ, գննէ, տեսնէ արուեստի կամ արհեստի որ մարզին կ'առնչուի իր հակումը:

Մանկութեանս, ընտանիքս կը յուշեր որ այս կամ այն ձիրքս պէտք է զարգացնեմ, սակայն ես չէի կողմնորոշուել, փոքր էի, իսկ հակումներս՝ տեսակաւոր:

Երբ 3-4 տարեկան էի, սենեակիս մէջ խաղալիքներով խաղած պահուս եղանակներ կը յորինէի, կ'երգէի, իսկ ծնողներս անկատ մտիկ կ'ընէին:

Քիչ մը մեծնալէս ետք ուզեցի մաս կազմել երգչախումբի: Երբ ուսուցչուհին ձայնիս տարողութիւնը կը փորձէր, խնդրեց որ «Աթու-նա աթֆուլի» արաբերէն երգ երգեմ: Այդ օրերուն որքան կ'ամչնայի հանրութեան դիմաց երգելէ: Սակայն «Ս. Մեսրոպ Մաշտոց» երգչախումբին մաս կազմելով ու 2 անգամ մեներգելով ինքնաբերաբար համարձակ դարձայ:

Երգի կողքին ասմունքն ալ եղած է նախասիրութիւններս մէկը: Մեծ հօրս ու մօրս ընտանիքին մէջ գիրգրականութեան եւ բանաստեղծութեան կարեւորութիւն կու տային. գիրքեր, գրադարան, ձեռնարկներու ներկայութիւն եւ այլն: 4-րդ կարգ էի, երբ կազմակերպուեցաւ ասմունքի մրցոյթ մը, եւ ուսուցչուհին, մեզմէ խնդրեց որ իւրաքանչիւրս քերթուած մը սորվի:

Մեծ մօրս օգնութեամբ ընտրեցի սրտիս խօսող կտոր մը՝ «Կշեռք»: Ուսուցչուհիս հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ ասմունքիս ու քաջալերեց, որ մասնակցիմ մրցոյթին: Այս քաջալերանքը եւ մրցոյթներուն առաջնակարգ հանդիսանալս պատճառ եղան, որ զարգացնեմ ասմունքելու ձիրքս:

Ունէի այլ նախասիրութիւն մըն ալ՝ թատրոնը: Պատանեկան Միութեան կազմակերպած բանակումներուն սովորութիւն դարձած էր խարուկահանդեսին զաւեշտ մը պատրաստել: Փափաքեցայ մաս կազմել զաւեշտի խումբին, ուստի հետաքրքրութիւնս աւելի զարգացաւ ու Հալեպ վերադարձիս հրաւեր ստացայ Համագգայիի «Լեւոն Շանթ» թատերական միաւորէն՝ մաս կազմելու մանկապատանեկան թատրոնին:

Այս բոլորին կողքին, կը հաւատա՞ք, հետաքրքրութիւններս յագուրդ չունէին: Մարզանքը կը սիրէի: Ուստի ՀՄԸՄ-ի թենիսի փորձերուն ալ հետեւեցայ: Զանի մը տարի մարզուեցայ, սակայն պատերազմն ու մարզիչին գաղթելը պատճառ դարձան, որ մարզանքէն հեռանամ:

Երբ 6-րդ կարգ էի, մարզանքի ուսուցչուհիս թելադրեց միանալ ՀՄԸՄ-ի պասքեթի խումբին: Պասքեթի մեր խումբը Հալեպի պատանեկան աղջկանց խումբերուն արհեստը դարձաւ:

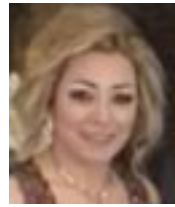
Երաժշտական դպրոցին ալ հետեւելով մաս կազմեցի ջութակահարներու խումբին:

Այս բոլորը պատանեկութիւնս դարձուցին հաճելի ու հետաքրքրական: Հետեւաբար, եթէ ունիք հետաքրքրութիւն որեւէ արուեստի կամ մարզածելի նկատմամբ, թաքուն մի՛ ձգեք զայն: Չարգացուցէ՛ք ձեր հետաքրքրութիւնները ու հարստացուցէ՛ք ձեր ժամերը: Մեր միջավայրը կը նպաստէ ձիրքերու յայտնաբերումին, սակայն միայն յարատեւութեամբ կրնաք կատարելութեան հասնիլ:

www.kantsasar.com
www.kantsasar.com
www.kantsasar.com

ԻՆՉ ԿՐՄԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

- ԽՈՅ**
Երկար աշխատանք է ետք ձեր գործերը պիտի գնահատուին: Ուրախությամբ լի շաբաթ մը պիտի անցընէք ձեր սիրելիներուն հետ:
- ՑՈՒԼ**
Ձեր ընտանիքի անդամներուն հանդեպ աւելի սեր եւ յարգանք ցուցաբերեցէ՛ք: Անոնք երկինքէն տրուած պարգեւներ են ձեզի: Անձնասեր մի՛ ըլլաք:
- ԵՐԿՈՒՐԵԱԿ**
Ձեր ունեցած ձիրքերուն շնորհիւ պիտի հասնիք մեծ յաջողութիւններու: Համբերատար եղէ՛ք: Ձեզ գրգիռ մի՛ ըլլաք: Դուք լաւագոյնին արժանի եք:
- ԽՅՏՊԵՏԻՆ**
Ձեր ուսերուն դրուած գործերը դժուարութեամբ պիտի աւարտէք: Ինքնավստահ եք: Ձեր շուրջիներուն հանդեպ աւելի հասկացողութիւն ցուցաբերեցէ՛ք:
- ԱՌԻԾ**
Հպարտ եք ձեր ունեցած հեղինակութեամբ: Ձեր շրջապատի անձերուն յարգանքը կը վայելէք: Այս շաբաթ փոքր նուէր մը պիտի ստանաք սիրելի անձէ մը:
- ԿՈՅՍ**
Ձեր առօրեան լեցուն է ստեղծագործութիւններով: Գրաւիչ էք: Ձեր բարեկամները միշտ ալ կը հիանան ձեր շնորհներով:
- ԿՇԻՈՔ**
Ձեր հաւասարակշռուած շարժումներն ու շնորհները աստուածատուր են: Կը մշակէք Հաճելի ճամբորդութեան մը ծրագիրը, որ շուտով պիտի իրականանայ:
- ԿԱՐԻՃ**
Ձեր սպասած բարի լուրը պիտի ստանաք այս շաբաթ: Հաճելի պտոյտ մը պիտի կազմակերպէք: Նիւթական վարձատրութիւն մըն ալ պիտի ստանաք, որ շատ պիտի ուրախացնէ ձեզ:
- ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ**
Ապագային համար մի՛ մտահոգուիք: Սօսիկ բարեկամ մը բարոյական աջակցութիւն մը պիտի ընէ ձեզի:
- ԱՅՏԵՂԶԻՐ**
Լաւատես եղէ՛ք: Տարեդարձի մը պիտի հրաւիրուիք, ուր նոր անձի մը հետ պիտի ծանօթանաք: Շաբաթը լեցուն է անակնկալներով:
- ՋՐՅՈՍ**
Մեծ գումարներ ծախսելէ ետք մի՛ սրտնեղիք: Դուք ծրագրած եւ խելացի էք: Օգտագործեցէ՛ք ամեն առիթ՝ հասնելու համար ձեր նպատակներուն:
- ՋՈՒԿ**
Ձեր առողջութեան հոգ տարէ՛ք: Անակնկալ հիւրեր պիտի ունենաք այս շաբաթ, որոնք ձեր տրամադրութիւնը պիտի բարձրացնեն: Երջանիկ եղէ՛ք:

Սոնա Տէր Պօղոսեան-Տարաքճեան

ՔԱՆԱՅԵԻ ԱՊԱԳԱՆ

Անցեալ սերունդներուն մշտատեւ գուրգուրանքին առարկան՝ Քանայէն, Հալէպի ապագայ սերունդին համար այլեւս օգտակարութիւն մը չունեցաւ:

Ֆրանսական տիրապետութեան օրերուն, ջրանցքին վրայ բաց ըլլալով, կիներ կու գային իրենց լուացքը ընելու: Այսպէս ջուրը ամեն տեսակ աղտոտութեանց ենթակայ կը դառնար: Այդ տարիներուն, Հալէպի Ֆրանսական գինուորական հիւանդանոցի մանրէաբանական աշխատանոցը մանրադիտակային քննութեան ենթարկելով Քասթալ-ալ Հարամիի ջուրը, իւրաքանչիւր լիթրին մէջ 20000-էն 40000 քլիպասիլ գտաւ (մանրէի տեսակ):

Այս վիճակը շատ ալ յոյս չէր ներշնչեր, որ օր մը ջրամբարին ճիւղաւորումները կրնան վերահաստատուիլ: Արդէն օր է օր կը կործանէին:

Հալէպի բրիտանական հիւպատոս Ադեքսադր Ռուսել օրին կ'անդրադառնայ Հելլանէի Նշանաւոր ջրանցքին ու Հալէպի շրջակայքի արտերուն:

Alep (Syrie) — Crue du Kouek 6, Février 1922 Cercle des Sous-Officiers

«Ութը մղոն հեռաւորութեամբ դէպի հիւսիսային կողմը Հելլան գիւղի երկու ակնաղբիւրները քաղաքին կու տային ընտիր ջուր մը:

Այս ջուրը քաղաք կը փոխադրուէր ջերմ ուղիով մը, մասամբ գետնին հաւասար, իսկ կարգ մը տեղեր ալ ծածկուած, շատ տեղեր վրան բոլորովին բաց եւ մաս մըն ալ ստորերկրեայ ճամբով՝ ուր ջուրը կը գովանայ օդի հոսանքով: Կարգ մը դարձուածքներ վերջ ջուրը քաղաք կը մտնէ, հիւսիսարեւելեան կողմէն, իսկ ջուրը հողէ կամ կապարէ շինուած խողովակներով կը բաշխուի հանրային աղբիւրներուն, բաղնիքներուն, կանանոցներուն եւ այն տուններուն, որոնք յանձնառու կ'ըլլան ջրաբաշխութեան ծախսերուն: Միւս տունները եւ կամ անոնք, որոնք քաղաքին բարձրադիր մասերուն վրայ շինուած են, իրենց ջուրը ջրկիրներէն կ'ապահովէ, որոնք յատկապէս պատրաստուած այծի մորթերու մէջ եւ իշու վրայ կրելով կը տանին»:

Հալէպի պատմագիրներ, մասնաւորապէս բանաստեղծներ շատ կը գովեն ջուրին սքանչելի յատկութիւնները, գերադասելով գայն ո՛չ միայն Դամասկոսի ջուրէն ու Եփրատէն, այլ նաեւ Նեղոսէն: Տուններէն ներս ջուրը հողէ կուժերու մէջ կը պահուէին:

Քաղաքին աղբիւրները գլխաւոր փողոցներուն մէջ հասարակաց էին ու իւրաքանչիւր մզկիթի քով եւ շուկայի մէջ աղբիւր մը կ'ըլլար միշտ, գորս անհատներ կառուցած էին բարեսիրական նպատակով:

Հելլանէն դէպի քաղաք մտնելու ընթացքին ջրմուղը կը ջրեր պարտէներու շարք մը: Իսկ ջրմուղի մաքրումին ատեն Քուէյքէն ջուր կը բերէին:

Պարտէներու երկար շարք մը կար, մօտաւորապէս 12 մղոն երկարութեամբ, այսինքն Հելլանէն մինչեւ քաղաքին հարաւակողմէն չորս մղոն անդին: Պարտէներու այս շարքը գետի երկայնքին էր:

Քուէյք, թէեւ փոքրիկ գետակ մը, բայց իր տեւական հոսումով ու Քանայի կանոնաւոր ջրաբաշխութեամբ, կրցած էր դարձնուիլ բաւարարել Հալէպի պարտէները: Տեսանք արդէն որ շատ բանաստեղծներ հիացումով նկարագրած են Հալէպը՝ անտառախիտ դիրքը, տարատեսակ ծառերը, քաղաքը ներկայացնելով իբրեւ Սուրիոյ ծառագարդ քաղաքներին մին:

Գետին երկու ափերուն վրայ այնքան դիւրութեամբ եւ մեծ թիւով կանգնող ուռիներէն եւ կաղմախիի ծառերէն այսօր հետք մը չէ մնացած: Այս տխուր վիճակին վրայ պետք է աւելցնել նաեւ Քուէյքի հետզհետեւ ցամքելու վիճակը, որ նոր բարդութիւններ ստեղծած է 1919-էն վեր, երբ անոր բաւական առատ ակերուն ջուրերը գրեթէ ամբողջութեամբ յատկացուած են սուրիական սահմանէն անդին մնացող արտերուն, պարտէներուն եւ այգիներուն՝ գրկելով Հալէպը շրջապատող պարտէներն ու արտերը իրենց օրինաբեր ջուրէն: Իրականութիւնը այս ըլլալով հանդերձ, պետք է ի պատիւ Հալէպի չարքաշ եւ տնտեսագետ բնակչութեան ընդունիլ, որ ան երբեմնի անբուժելիութիւնները յաջողեցաւ աստիճանաբար դարմանել, հոգ չէ թէ ամանց գիւղատնտեսութեան եւ երկրագործութեան ծանօթ ըլլալու, վերստին շէնցնելով նախնական արօրովն ու բահովը իր սեփական պարտէներն ու հայրենի կալուածները, իր ձեռքի եւ քրտիքի արդիւնները տանիլ ցուցադրելով բազմամարդ քաղաքի շուկաներուն վրայ, ուր սպառումը սննդական նիւթերու արտակարգօրէն շատցաւ հայ եկուոր գանգուածներու եւ օտար բանակի մը, այնպէս որ պահանջի համապատասխան չկրցաւ ըլլալ թարմ սննդեղէններու մատուցումը, մնալով կարօտ երբեմն Անտիոքի եւ տարիներէ ի վեր ալ Դամասկոսի պտուղներուն եւ բանջարեղէններուն:

Սուրիոյ անկախացումէն ետք, Թուրքիա ամեն նենգ միջոցի դիմեց գրկելու Հալէպի բնակչութիւնը Հելլանէն հոսող ջուրէն: Հակառակ Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ կնքուած համաձայնութեան (Սոյնմբեր 1921), ըստ որուն Հելլանէն Քուէյք հասնող ջուրը պիտի օգտագործուէր երկու երկիրներուն կողմէ որոշ համեմատութեամբ, Թուրքիան ամբարտակներ շինեց ու 1925-ին փոխեց գետին ուղղութիւնը՝ գայն ուղղելով դէպի Թուրքիա, որպէսզի ջուրը Հալէպի բնակչութեան չհասնի:

ՀԱԼԷՊ, իր ներկայ վիճակով ալ կրնայ իր հոծ բնակչութեան սննդական բոլոր պետքերը հոգալ, եթէ պարտէներուն եւ այգիներուն տերերը մտածեն գիտական կիրարկումներով զարգացնել իրենց կալուածները եւ փոքր տարածութեամբ պարտէներուն մէջ շատ աւելի բերք ստանալ:

(Շար. 2 եւ վերջ)

Օգտագործուած աղբիւրներ:
«Պատմութիւն Հալէպի Հայոց», Բ. Հատոր, Արտաւագ Սուրմէան:
«Քուէյք, Որ Գետ Մը Չ'է Պարզապէս», առցանց ուսումնասիրութիւն «Ալ Ծումիուրիէ», Մուսթաֆա Ապու Շենս:

Ռաֆֆի Սիլահեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԵՆ

- Սուրիոյ ֆութպոլի հաւաքականի հայ մարզիկ Մարտիկ Մարտիկեան մէկ տարուան պայմանագրութեամբ միացաւ Իրաքի Շըրթա խումբին: Աւելցնենք, որ Մարտիկ մաս կազմած է այլ խումբերու, որոնց հետ արձանագրած է փայլուն արդիւնքներ:

- Սուրիոյ մագական գերագոյն դաշնութիւնը անցեալ շաբթուան ընթացքին յատուկ հանդիսութեամբ պարգեւատրեց վերջերս Ալ-ճերիոյ Ուահրան քաղաքին մէջ կայացած Միջերկրականի երկիրներու Ողիմպիական մրցումներուն փայլուն արդիւնքներ արձանագրող մարզիկները: Սոյն հանդիսութեան պարգեւատրուեցաւ նաեւ Սուրիոյ աթլետի պատմական ախոյեան Ղատա Շուաար:

- Սուրիոյ ֆութպոլի դաշնութեան որոշումով այս տարեշրջանին Ա- մակարդակի ախոյեանութեան մրցակից խումբերը իրաւունք ունեցան իրենց խումբերուն մէջ ներառել արհեստավարօտ տարի մարզիկներ: Իւրաքանչիւր ակումբ իրաւունք ունի իր կազմին միացնել երկու օտար խաղացող:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԱՆՉԵՑ ՄԻԱՅԱՒ ՓԱՐԻՉ ՍԱՆ ԺԵՐՄԱՆԻՆ

Ֆրանսայի Փարիզ Սան ժերման ակումբը պաշտօնապէս ներկայացուց խումբին նորեկ փորթուկալցի խաղացող Ռիսաթ Սանչէզը: Սանչէզ

վերջին տարեշրջանին մաս կը կազմէր Ֆրանսական Լիլ խումբին, եւ անոր հետ կըրցած էր ներկայանալ բարձրորակ մակարդակի խաղարկութեամբ: Փորթուկալցի մարզիկին հետ բանակցութիւններ վարեց նաեւ Իտալիոյ Միլանը: Ըստ ակումբի դիմատետրին, Սանչէզ Սան ժերմանին հետ ստորագրած է հինգ տարուան տնտեսութեան պայմանագրութիւն մը, որ վերջ պիտի գտնէ 2027-ին: Ան նախապէս մաս կազմած է նաեւ գերմանական Պայերն Միունխէին, որուն հետ տիրացած է ինը տիտղոսի:

պայմանագրութիւն մը, որ վերջ պիտի գտնէ 2027-ին: Ան նախապէս մաս կազմած է նաեւ գերմանական Պայերն Միունխէին, որուն հետ տիրացած է ինը տիտղոսի:

ԱՐՄԵՆԱԿԻ ԴԱՐՊԱՍԱՊԱՐՇ ՏԵՂԱՓՈՒՈՒՅՑԱՒ ԿՈՆՐԱՍ

Անվիոյ Ֆոլիամ ակումբը պաշտօնապէս յայտարարեց, որ խումբին միացուցած է Արմենալի դարպասապահ Պիրեստ Լիսօն: Ըստ փոխանցուած տեղեկութիւններուն, 30 տարեկան մարզիկը Վոլիամին հետ պիտի մնայ մինչեւ 2025-ի ամառը: Նախապէս ան մաս կազմած է գերմանական Պայերն Լիվերքուզէն խումբին:

Չէլսի կ'առաջարկէ Խումբին Միացնել Ինթերի խաղացողը:

Լոնտոնի «Չէլսի» փափաք ունի ձեռք բերել Իտալիայի փոխ ախոյեան Ինթեր Միլանի 19- տարեկան իտալացի կիսապաշտպան Չեզարէ Կազադէին: Փոխադրութեան արժեքը կարող է հասնիլ 20 միլիոն տոլարի: Իտալիոյ մինչեւ 19 տարեկաններու հաւաքականի խաղացող Փաուլօ Բուզարոն այս շաբաթ Միլանի մէջ կը բանակցի լոնտոնեան ակումբի ներկայացուցիչին հետ Չեզարէ Կազադէի փոխադրութեան հարցով:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 402)

Պատրաստեց՝ Մարինա ԶիլԱբօշեան-Պօղիկեան

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Հորիզոնական

1. Մշտադալար, որ չի խամիր: Վանայ լիճի կղզիներէն:
2. Նորութիւն յառաջ բերող: Արական անուն:
3. Ազատարար:
4. Հայոց Յեղասպանութեան եւ յատկապէս Վանի հերոսամարտի մասին պատմող ֆիլմ, նկարահանուած Ատոմ Էկոյեանի կողմէ:
5. Աղբիւր: Իգական անուն:
6. Անձնական դերանուն: Ռուբէն Չարդարեանի երկերէն:
7. Կրկնուած ձայնաւորներ: Զէն: 630:
8. Եկեղեցական ծիսակատարութեան ընթացքին գործածուող շարժուն խնկաման: Սարսափ:
9. ՀՀԴ-ի հիմնադիրներէն՝ Ռոստոմի մականունը: Հանգոյց:
10. Սնտուկ: Անձնական դերանուն:
11. Որովիտէն: Հակառակ՝ անձնական դերանուն: Սարսափ: Աջք:
12. Ձայնակիչ: Յովհաննէս Թումանեանի բանաստեղծութիւններէն՝ «Հիւ .....»:

Ուղղահայեաց

1. Կրկնուած ձայնաւորներ: Ծճի:
2. Կրկնուած բաղաձայններ: Սիամանթոյի ծննդավայրը: Նմանաձայն տառեր: Բայական լծորդութիւն:
3. Գոյն, երանգ: Հարցական դերանուն:
4. Տարածքի միաւոր: Հացաբոյս:
5. Տառի մը անունը: Հակառակ՝ տղամարդ: Ախտ, հիւանդութիւն:
6. Հայաստանի գետերէն, որ սկիզբ կ'առնէ Չանգեզուրի եւ Վարդէնի-սի յորդաբովա աղբիւրներէն: Յարմար:
7. Պատերազմի ձայն արձակող:
8. 5060: Ամենէն առաջ: Հակառակ՝ 7001:
9. Բայական լծորդութիւն: Ասացուածքը կ'ըսէ. «..... կը դիզէ քորտիկը, եւ դիզածը ուրիշին կը թողու տանջանքով»:
10. Իգական անուն: Յուցական դերանուն:
11. Հակառակ՝ քաջ: Հաստատական պատասխան: Տարի:
12. Իգական անուն: Արագ թռչող՝ անցնող:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ401)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԱՌԵՐԹԻ 15/8 22° 36°	ԵՐԵՐԵՐԹԻ 16/8 22° 37°	ՉՈՐԵՐԵՐԹԻ 17/8 22° 37°	ՀԻՆՑԵՐԹԻ 18/8 23° 39°	ՈՐԵՐԵՐԹ 19/8 24° 39°	ՇԱՐԵՐԹ 20/8 24° 39°	ԿԻՐԱԿԻ 21/8 23° 38°
---	---	--	---	--	---	---

ՀԱԼԴԻ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՅՈՅ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ ՅԻՇՆԱԿՈՒԵՅԱԿ ՍՈՒՐԲ ԵՒ ԱՆՄԱՀ ՊԱՏԱՐԱԳՈՎ

Հանդիսապետությամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեչան Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մասիս Սրբ. Եպս. Չօպուեանի, Ս. Աստուածածնի վերափոխման տօնի նախօրեակին, Կիրակի,

հսկենեակի: Հոգշ. Ս. Լեւոն Վրդ. Եղիայեանի քարոզչին բնաբանն էր՝ օրուան աստուածաշնչական ընթերցուածը. «Չէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները

7 Օգոստոս 2022-ին, առաւօտեան ժամը 9:30-ին, Հայկեայի Ս. Աստուածածնի եկեղեցւոյ մէջ Սուրբ եւ Անմահ Պատարագով յիշատակուեցաւ

տաճարն են Սուրբ Հոգիին որ Աստուծմէ առիթ եւ ձեր մէջ կը բնակի» (Ա. Կր 6.15-7.11): Հայր Սուրբը բարձրաձայն խորհրդածութեամբ պա-

եկեղեցւոյ անուանակոչութեան տօնը, ներկայութեամբ՝ ազգայիններու եւ մեծաթիւ հաւատացեալներու:

տուիրեց հաւատացեալներուն, որպէսզի իրենց մարմինները մաքուր պահեն եւ արժանի դառնան Սուրբ Հոգիին բնակարանները դառնալու:

Սուրբ եւ Անմահ Պատարագ մատուցեց եւ յաւուր պատշաճի քարոզեց՝ ճեգիրի Կառնորդական

Ան օրինակ բերելով Աստուածամօր մաքրամաքուր կենցաղը եւ

Փոխանորդ Հոգշ. Ս. Լեւոն Վրդ. Եղիայեան:

մայրական գուրջը, իրաւիրեց ծնողները, որպէսզի իրենց գաւակները դաստիարակեն սիրով եւ գուրգուրանքով, որպէսզի հասակ առնելով դառնան Սուրբ Հոգիին բնակարանները եւ Աստուծոյ փառքին համար ծառայեն:

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՅՐԸ ԱՅՅԵԼԵՅ ՀՄԸՄ-Ի ՀԱԼԴԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻԻ ՍԿԱՌՏՆԵՐՈՒՆ

Երկուշաբթի, 8 Օգոստոս 2022-ի երեկոյեան ժամը 7:30-ին, Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեչան Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մասիս Ս. Եպս. Չօպուեան այցելեց ՀՄԸՄ-ի Հայկեայի մասնաճիւղի սկառտներուն:

Սրբազան Հօր ընկերակցեցան Հոգշ. Հայր Մանուկ Աբղ. Պարիխանեան եւ Քեսապի ու շրջակայից հոգեւոր տեսուչ Հոգշ. Ս. Անդրանիկ Աբղ. Զիրիւմեան:

Սրբազան Հայրը ջերմ ընդունելութիւն գտաւ սկառտներուն կողմէ, որոնք փողերախումբի ընկերակցութեամբ «պատուի առ»-ով դիմաւորեցին զինք:

Հոգշ. Ս. Անդրանիկ Աբղ. Զիրիւմեան բարի գալուստ մաղթեց սկառտներուն, ապա իրաւիրեց Սրբազան Հայրը, որպէսզի իր սրտի խօսքը եւ իր օրինութիւնը ուղղէ բանակող քոյր-եղբայրներուն:

Սրբազան Հայրը ըսաւ, թէ որքան գեղեցիկ է բնութեան գիրկին մէջ եղբայրական եւ ընկերային պահեր ապրիլը: Ան նկատել տուաւ, որ բանա-

կումը առիթ կ'ընծայէ անհատին հաւաքական կեանք ապրելու եւ միեւնոյն ժամանակ անիկա լաւագոյն միջոցն է ապագայ ղեկավարներ պատրաստելու համար: Սրբազանը դիտել տուաւ, որ ինք հպարտ կը զգայ երբ

ՀՄԸՄ-ականներ միակամ կը տեսնէ, որովհետեւ Սփիւռքի ուժը կը կայանայ իր միութեան մէջ:

Աւարտին Սրբազան Հայրը ներկայ գտնուեցաւ դրօշակի արարողութեան: Ապա ան բարի կեցութիւն մաղթեց սկառտներուն եւ օրինեց բանակավայրն ու բոլոր բանակողները:

Հայր Լեւոն, իր որդիական սերն ու երախտագիտութիւնը յայտնեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր, պատարագելու այս գեղեցիկ առիթը ընծայելուն համար:

ազգային մարմիններուն եւ հաւատացեալ ժողովուրդին, մաղթելով, որ բոլորին մասնակցութեամբ Ս. Աստուածածին եկեղեցին առաւել ծաղկի եւ պայծառանայ:

Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ անուանակոչութեան տօնին առիթով, ան շնորհաւորեց եկեղեցւոյ քահանայ հայրերը, թաղական խորհուրդը, տիկնանց յանձնախումբը, աղքատախնամը, դպրապետը եւ դպրաց դասը, որոնք նուիրուածութեամբ կը ծառայեն եկեղեցիին ներս: Ան շնորհաւորական խօսք ուղղեց նաեւ ազգային իշխանութեան,

Պատարագէն ետք հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ՝ ննջեցեալներու հոգիներուն խաղաղութեան համար: Յիշենք, որ յառաջիկայ Կիրակի, 14 Օգոստոս 2022-ին, Ս. Աստուածածնի Վերափոխման տօնին առիթով խաղողօրինեք պիտի կատարուի Բերիոյ Հայոց Թեմի բոլոր եկեղեցիներէն ներս: